

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . 5— "
četrt leta . . . 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " dvakrat . . . 12 "
" " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zaveza avstr. jugosl. učiteljskih društev.

Program

XXIII. glavne skupščine

Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev
dne 4., 5. in 6. junija 1911 v Trstu.

I. V soboto, dne 3. junija.

Zvečer prijateljski sestanek v „Narodnem domu“ onih udeležencev, ki pridejo že v soboto v Trst.

II. V nedeljo, dne 4. junija.

1. Ob 8. uri zjutraj seja upravnega odbora v prostorih Učiteljskega društva za Trst in okolico v ulici Giorgio Galatti 14. II.

Dnevni red:

- Poročilo o delovanju vodstva Zaveze;
- določitev poročil za delegacijo;
- predlogi in nasveti.

2. Ob 11. uri dopoldne zborovanje delegacije v Sokolovi telovadnici „Narodnega doma“.

Dnevni red:

- Predsednik otvori zborovanje;
- legitimiranje delegatov in delegatinj;
- tajnikovo poročilo o delovanju Zaveze in Zavezinih društev;
- poročila o Zavezinih listih: 1. poročilo o „Učiteljskem Tovarishu“, 2. o „Popotniku“, 3. o „Zvončku“;
- blagajnikovo poročilo;
- poročilo računskih pregledovalcev za l. 1910 (§ 15. posl. reda);
- volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. posl. reda);
- določitev letnih doneskov Zavezinih članov (§ 7. lit. a Zav. pravil);

h) določitev vzporeda za glavno zborovanje (§ 24. Zav. pravil);

i) določitev časa prihodnji XXIV. glavni skupščini Zaveze (§ 22. Zav. pravil);

j) predlogi in nasveti.

3. Ob 2. uri popoldne skupni obed v gledališki dvorani „Narodnega doma“.

4. Ob 4. uri popoldne obrežni izlet po morju s posebnim, električno razsvetljenim parnikom. Na parniku koncert, ples, buffet. Vrnitev v Trst opolnoči.

III. V ponedeljek, dne 5. junija.

1. Ob 9. uri dopoldne:

Glavno zborovanje

v gledališki dvorani „Narodnega doma“ po dnevnem redu, ki ga določi Zavezina delegacija.

2. Popoldne izleti: mednarodne konjske dirke v Rocolu, z vspejnjačo na Opčine, vojaški koncert v Boschetto.

3. Zvečer gledališke predstave.

IV. V torek, dne 6. junija.

Ogledovanje mesta: prosto luko, Lloydov arsenal, muzeje, akvarij itd.

Za glavno zborovanje so zglazene naslednje teme:

- Delo kot vzgojno sredstvo, šole delavnice in Mannheimski sistem. Poročevalec c. kr. ravnatelj gosp. Henrik Schreiner.
- Kako deluje moderna šola za telesni razvoj mladine. Poročevalec gosp. Ignacij Šijanec.
- Slovansko šolstvo v Trstu. Poročevalec gosp. Ferdo pl. Kleinmayer.
- Nekaj misli o reformi učiteljske organizacije. Poročevalec gosp. Fran Marjčiček.

Vodstvo Zaveze:

Tajnik:
Vilibald Rus.

Predsednik:
L. Jelenc.

Rekord korupcije in demagogije na Kranjskem.

Duhovščina in časopisje. — Državlanske pravice učiteljstva. — Verodostojni vir c. kr. dež. šol. sveta. — Denunciacija prof. Jarca. — Seje c. kr. dež. šol. sveta. — Morala S. L. S. — „Katoliško“ učiteljstvo. — Brezuspешni upi.

V spominu nam je še škofovo pismo, ki je uvedlo v cerkev agitacijo za naše politično časopisje, ki je izpremenilo cerkev v časopisno agenturo in politično shodnico in oznanjevalko javnega političnega mnenja.

Tedaj so naši kateheti zagnali svoj huroski „hura!“ in njih glasiló je javno pozivalo

katehete, naj v šoli med nedolžno šolsko mladino agitirajo proti naprednemu časopisju in priporočajo „katoliško“ — pornografsko — časopisje.

Kateheti so verno slušali pozivu in tudi šola se je pri verouku izpremenila v politično in časopisno agenturo.

Kateheti so prinašali v šolo najrazličnejše časopise, čitali so iz njih posamezne odstavke in nesamostojno misleči in neizkušeni mladini kazali „razliko med „katoliškim“ in „nekatoliškim“ časopisom. In to so delali na podlagi citiranja posameznih odstavkov, na podlagi jezuitskega zavijanja in na podlagi eksotičnih

LISTEK.

Nove vojaške predloge.*)

Z Dunaja poročajo listi iz avtentičnih virov o vsebini novih vojaških zakonov, ki se v kratkem predložijo ogrskemu državnemu zboru.

Nove vojaške predloge, obsegajo pet zakonov: brambni zakon, zakon o nastavljanju podčastnikov, preskrbninski zakon, vojaški kazenski red in zakon o novačenju konj. Avstrijski in ogrski državni zbor se bosta morala predvsem baviti z brambnim zakonom, z novim vojaškim kazenskim redom in z zakonom o novačenju konj, z ostalima dvema zakonoma se bosta bavila pozneje.

Najvažnejša med vsemi novimi vojaškimi zakoni je nova brambna postava, ker prinaša ljudstvu nekaj olajšav. Po nameravani novi postavi bo znašala aktivna službena doba v armadi dve leti, v rezervi pa 10 let; v mornarici, kjer se morajo mornarji več učiti kakor v armadi: aktivna službena doba 4 leta v rezervi 5 let; v deželni brambi v aktivni službi 2 in v rezervi 10 let.

Skupna službena doba bo tudi po novem zakonu trajala 12 let, a s tem bistvenim razlokom, da ne bodo več vojaki redne armade po desetletnem službovanju premeščeni v deželno brambo, marveč ostanejo pri tisti vojaški četi, h kateri so bili asentirani. Na ta način postanejo c. in kr. armada kakor tudi obe deželni brambi: c. kr. avstrijska in kr. ogrska, samostojne, enakovredne korporacije. Dosledno se odzda naprej ne bodo več prideljevali obema deželnima brambama rekruti, ki se asentirajo v poznejših letih, kakor se je to prakticiralo dozdaj. Službena doba v črti se pa ne skrajša v kavaleriji, pri jezdnii artiljeriji in po zavodih, kjer goje konjerejo. V teh četah bodo pa vojaki služili v rezervi zgolj sedem let, tako da odpadeta dve rezervni leti za tretje daljše službeno leto. Nadalje so pa deželni te dobrote tudi podčastniki ki služijo tri leta.

Dozdaj so obstajale olajšave glede na vojaško službo le za kandidate duhovskega stanu,

učiteljske, učitelje in za kandidate učiteljske, za učitelje in podučitelje, za kmetijske posestnike, ki so podedovali zemljišče, in pa za take, ki so bili oproščeni zaradi rodovinskih razmer. Nizko stanje vojaških novincev, kakor tudi nizko prezenčno stanje je provzročilo, da so oblasti dozdaj le v redkih slučajih mogle podeljevati olajšave širšim slojem. Novi zakon bo pa določal, da bodo premeščeni v nadomestno rezervo vsi tisti, ki morajo skrbeti za rodovino, nadalje ne bodo v slučajih, ki so posebno vredni, da se ozira nanje, uvrščeni v rezervne službe zgolj edini sinovi, marveč bodo lahko uvrščeni tudi taki, ki niso edini sinovi. Ugodnosti za posestnike podedovanih zemljišč bodo veljale zgolj za tiste kmetijske posestnike, ki sami obdelujejo zemljišča, kar je popolnoma pravično. Nadalje bodo pa smeli taki rekruti, ki se še uče, n. pr. umetnosti ali kake druge obrti, služiti v stalni vojaški službi pozneje.

Nova brambna postava omeji dobo vojaških vaj tistim, ki bodo služili aktivno dve leti, na 14 tednov. Orožnih vaj ne bo nad 4. Najdaljša orožna vaja ne bo smela presegati

28 dni. Dozdaj je znašala doba orožnih vaj najmanj 16 tednov. Po starem, še zdaj veljavnem zakonu morajo služiti avstrijski državljani: Rezervisti tri leta v stalni službi in tri orožne vaje, ki trajajo 84 dni. Ob dveletni prezenčni službi deželna bramba: štiri orožne vaje, ki trajajo 112 dni. Nadomestni rezervisti imajo tri orožne vaje, ki trajajo 84 dni. Ogrski državljani so pa morali, oziroma še služijo, in sicer rezervisti ob triletni stalni službi štiri orožne vaje, 119 dni, ob dveletni stalni službi deželne brambe pet orožnih vaj, ki trajajo 175 dni, nadomestni rezervisti armade 4 orožne vaje, 105, oziroma 119 dni.

Po desetem službenem letu po novem zakonu ne bo nihče več pozvan k orožni vaji, razen če je zamudil kako vajo. Mornarji ne bodo pozvani k nobeni orožni vaji, kakor tudi tisti ne, ki služijo prostovoljno četrto leto. Nadalje bodo imeli glede na orožne vaje ugodnosti tisti rezervisti, ki so izvežbani še pred vojaško službo v vojaški telovadbi in streljanju, in tisti rezervisti, ki so vsaj dve leti sodelovali pri izobrazbi mladine pri vojaški telovadbi in

28 dni. Dozdaj je znašala doba orožnih vaj najmanj 16 tednov.

Po starem, še zdaj veljavnem zakonu morajo služiti avstrijski državljani: Rezervisti tri leta v stalni službi in tri orožne vaje, ki trajajo 84 dni. Ob dveletni prezenčni službi deželna bramba: štiri orožne vaje, ki trajajo 112 dni. Nadomestni rezervisti imajo tri orožne vaje, ki trajajo 84 dni. Ogrski državljani so pa morali, oziroma še služijo, in sicer rezervisti ob triletni stalni službi štiri orožne vaje, 119 dni, ob dveletni stalni službi deželne brambe pet orožnih vaj, ki trajajo 175 dni, nadomestni rezervisti armade 4 orožne vaje, 105, oziroma 119 dni.

Po desetem službenem letu po novem zakonu ne bo nihče več pozvan k orožni vaji, razen če je zamudil kako vajo. Mornarji ne bodo pozvani k nobeni orožni vaji, kakor tudi tisti ne, ki služijo prostovoljno četrto leto. Nadalje bodo imeli glede na orožne vaje ugodnosti tisti rezervisti, ki so izvežbani še pred vojaško službo v vojaški telovadbi in streljanju, in tisti rezervisti, ki so vsaj dve leti sodelovali pri izobrazbi mladine pri vojaški telovadbi in

To je nasilje in omejevanje osebnosti, ki je vsakemu državljanu zajamčena po državnem zakonu. To je zakonolomstvo, ki vpije do neba in kaže našo c. kr. deželno vlado v nagoti!

In v zadnji seji je c. kr. dež. šolski svet sklenil preiskavo zoper učitelja Gärtnerja, ker je na poti v šolo, torej izven šolskega posloja, pred nastopom v uradu — bral „Jutro“.

Verodostojni vir c. kr. dež. šol. sveta.

Najlepše je pa to, da c. kr. dež. šol. svet takorekoč na iniciativo in na podlagi denunciationske notice „Slovenca“ z dne 9. maja t. l. uvaja preiskavo.

Že zadnjič smo protestovali proti temu, da slavna c. kr. dež. vlada dopušča, da c. kr. dež. šol. svet postopa disciplinarno na podlagi „Slovenca“, na podlagi kakih ukradenih pisem ali na podlagi kake anonimne ovadbe ali ovadbe, polne laži in žaljivih opazk za učiteljsko, podpisane od imenega dr. L. a m p e t a, namesto krajnega šolskega sveta, ki se ni upal podpisati ovadbe.

Učiteljsko protestuje proti javno priznanemu pristranemu početju slavne c. kr. deželne vlade, ki je sedaj jasno pokazala, da dopušča preganjanje naprednega učiteljskega zgolj iz politično-strankarskih ozirov; ne ljudstvu na ljubo, temveč na ljubo politično-osebne interesom klerikalnih poslancev.

Zatorej bo ostala „Slovenčeva“ notica z dne 12. maja t. l., št. 109, in z dne 9. maja t. l. kot trajen spominski kamen, ki ga ponatiskujemo mi v znak vladne pristranosti!

Glasi se: „Učiteljsko in „Jutro“. Ker se je naznanilo, da je učitelj Gärtner ostentativno pred šolskimi otroci razgrinjal in čital „Jutro“, je sklenil dež. šolski svet proti Gärtnerju preiskavo. Vsi člani dež. šol. sveta so bili soglasni v tem, da tako podel list absolutno ne spada v roke učitelja pred šolskimi otroci in da učitelj, ki tako postopa, krši pedagoška načela. Tudi dr. Tavčar je priznal, da je brezskupnost, ako se učitelj pred učenci z „Jutrom“ pokaže.“

Ta dogodek se je izvršil v seji c. kr. dež. šol. sveta dne 12. maja 1911 pod slavno vlado barona Schwarza!

Denunciacija prof. Jarca.

„Slovenski Narod“ z dne 13. maja t. l., piše: „E v g e n i j J a r c je pri večerajšnji seji deželnega šolskega sveta denunciral učitelja Gärtnerja, češ, da je neki dan ostentativno in nalašč pred šolskim poslojem čital „Jutro“. Zahteval je preiskavo, katero je dvorni svetnik Kaltenecker takoj obljubil, ter si v tem pogledu napravil potreben „zamer“. Glasovalo pa se o tem ni. Dr. Tavčar je samo pripomnil, da je čitanje listov pred šolsko mladino časih brezskupnost, da pa je nekaj nemogočega, da bi prihajali učitelji v disciplinarno preiskavo, če čitajo ta ali oni list. Posebno, ker so si listi, kar se tiče osebnih napadov, na Kranjskem več ali manj vsi sorodni!“

Če že imamo govoriti o netaktnostih, potem škoda, da se ni spomnilo netaktnosti, ki jih zoper učitelje uprizarja dr. L. a m p e s tem, da podpisuje žaljive in sirove ovadbe, in profesor J a r c s tem, da se poslužuje ukradenih pisem. Zahtevati pa smemo izven urada za učitelja popolno svestreljanje, če to potrdi politična oblast. Enoletni prostovoljci, ki postanejo rezervni častniki in vojaško-uradniški aspiranti skupne armade, ki so imeli po starem brambnem zakonu vojaško vajo lahko vsako leto 4 tedne, bodo morali imeti normalno 4 orožne vaje, in le če bosta to zahtevali praktična izobrazba in napredovanje, še dve, ki bosta imeli trajati štiri tedne.

Po nameravanem novem brambnem zakonu bodo imeli pravico do enoletne prostovoljne vojaške službe vsi, ki bodo do 1. oktobra ob letu svojega novačenja uspešno absolvirali kako domačo višjo gimnazijo ali višjo realko, ki ima pravico javnosti, ali pa kak enakovreden zavod. Tisti, ki bo hotel pravico enoletne prostovoljne vojaške službe, bo moral ob asertiranju s frekventacijskim izprijevalom najvišjega razreda prijaviti svoje pravice in ko stopi v prezenčno službo meseca oktobra, izkazati, da je absolviriral srednjo šolo. Deželno-brambno ministrstvo določi sporazumno z vojnim ministrstvom, ko je prej zasluzilo naučno ministrstvo, tiste zavode, ki so enakovredni višjim gimnazijam in višjim realkam. Nadalje se podeli pravica eno-

bodo in prostost; ne v uradu, kakor si jo n. pr. dovoljuje dr. Z a j e, ki meče stranke ven iz urada v znamenju političnega bojkota, ampak izven urada hočemo biti svobodni avstrijski državljani!

S prof. Jarcem imamo pa še mi drug obračun.

Naj bi gosp. dr. Tavčar spomnil profesorja Jarca, da naj on ne toži krivično zaradi političnih dejanj učitelje brez pozitivnih dokazov v rokah, ker sam spada zaradi političnih grehov, ki so dokazani — na zatožno klop.

Vitez Kaltenecker pa naj bi rajši pomolil profesorju Jarcu zapisnik one seje pod nos, v katerem se je obravnavala njegova zloraba uradne moči.

Končno naj bi pa dež. šol. svet še navadil prof. Jarca manire in takta in mu naj bi razložil, da je hujšanje ljudstva zoper učiteljsko, če to postopa po šol. zakonu zaradi zamud — demagogija!

Seje c. kr. dež. šol. sveta.

„Slov. Narod“ z dne 13. t. m. poroča iz dež. šol. sveta: Imenujejo se: Fran Jurečič za Št. Jernej; Marija Curk za Hotedrišico; Fran Tratnik (nadučitelj) za Črni vrh; Angela Nagode za Sv. Lovrenc; Gizela Tavčar za Domžale; Julij Slapšak (nadučitelj) za Radovljico. Šega ni bil imenovan, da si je najstarejši in najposposnejši. Vzrok: nek banket v Radovljici in agitiranje proti okrajnemu glavarju Deteli, ko je svoj čas kandidiral v dež. zbor. Stvar je politična, kar je dr. Tavčar tudi na stenopribil!

Vpokoje se: Luka Knific v Trsteniku; Ana Dragatin na Planini pri Vipavi (začasno); Marija Marok-Sedaj v Dolenji Nemški vasi (začasno).

Prestavijo se: Marija Žgur s Tomišlja na Trato v Poljanski dolini; Ivana Premelč z Vel. Trna v Tomišelju; France Kržič iz Žabnice v Dobropolje.

Šola v Mokronogu se razširi na šestrazrednico.

Nova šola na Prulah v Ljubljani dobi šest razredov.

V Bojancih se ustanovi enorazrednica.

Rudolf Južnič v Novem mestu je postal profesor.

Šola na Čemšeniku se razširi v dvo-razrednico; istotako ona na Vrhpolju pri Moravčah.

Imenuje se še Franc Škof za Planino pri Jesenicah.

Dr. Tavčar je torej v seji sami konstatiral pristranost te najvišje šolske oblasti v deželi.

In če se mi spominjamo Jegličevega imenovanja, Smrdelovega imenovanja, Miheličevega imenovanja itd., itd. — koliko takih krivičnih imenovanj bi imeli pribiti.

Zakaj se pa niso v zadnji seji oddala še nekatera druga nadučiteljska in učiteljska mesta?

In v tej seji se je predstavila tudi učiteljica M. Žgur, kar ima zopet politično ozadje.

Hočemo li zopet pričeti naštevati politična disciplinarna preganjanja? 1. Žirovnik, 2. Grmek, 3. zopet Grmek, 4. Potokar, 5. Silvester,

letnega prostovoljstva tudi tistim, ki nimajo formalno zaključene izobrazbe, če so se izkazali v umetnosti, v umetno-obrtnih, tehničnih ali v drugih sličnih strokah. V slučajih, ki so vredni posebnega ozira, se dovoli, da služi enoletni prostovoljec tudi, ko je že 24 let star. Odpade pa po novem zakonu določilo, da bodo imeli pravico do enoletne službene dobe tisti, ki napravijo takozvano inteligenčno izkušnjo. Enoletni prostovoljci bodo lahko služili v vseh četah razen kavalrije, jezdoče artilerije in trenja, na državne stroške, a v vojašnici stanovati in menažirati enoletni prostovoljci, bodisi da služijo na svoje ali drž. stroške, ne bodo siljeni. Slušaatelj medicine so morali po starem brambnem zakonu dozdaj služiti šest mesecev v armadi in šest mesecev v kaki vojaški bolnišnici in so zato izgubili pol leta na vseučilišču. Po novi brambni postavi bodo služili medicini v dveh periodah. Prva perioda bo trajala tri mesece ob akademičnih počitnicah, drugo periodo bo pa odslužil medicince šele, ko postane doktor, in sicer tri mesece v armadi, šest pa v vojaški bolnišnici.

6. Fabinc, 7. Petrič, 8. Stupica, 9. Blagajne, 10. Kosec, 11. Žgur, 12. Gärtner itd., in še druga manjša preganjanja?

Eksekutorski odsek klerikalne stranke in ne c. kr. dež. šol. oblast, to je c. kr. dež. šol. svet na Kranjskem!

Morala S. L. S.

„Slovenec“ dne 13. maja t. l., št. 110, piše: „Obsojeni. Včeraj smo prinesli vest, da je deželni šolski svet soglasno sklenil, da se uvede proti mestnemu učitelju Gärtnerju disciplinarna preiskava, ker je, kakor se pripoveduje, z „Jutrom“ v roki nastopal pred učenci. Govorila je najvišja oblast, ki je za to kompetentna in izrekla, da pomeni tako nastopanje kršenje pedagoških načel. Učitelj, ki je prisegel, da bo mladino versko-nravno poučeval, pa stoji pred mladino z listom „Jutro“ v roki! List, ki ubija v našem ljudstvu ne samo patriotizem, ampak prinaša dan na dan blasfemične članke, ki smešijo vero in mravnost, na kateri sploh vzgoja obstoji! Kaj takega je pač samo liberalen učitelj zmožen. S tem pa ni deželni šolski svet obsodil samo Gärtnerja, ampak obsojeno je vse tisto učiteljsko, ki ima v rokah Učiteljsko tiskarno in ki daje možnost, da se to glasilo sploh tiska. Ko bi Učiteljska tiskarna listu roke ne držala, bi list že zdavno ugasnil. Ko bi mi imeli kaj govoriti, bi ne postavili na zatožno klop učitelja Gärtnerja, ampak vso tisto gospodo, ki se okrog Učiteljske tiskarne suka. Kajti ta je pravzaprav glavni krivec, s katerega pomočjo se ta umazana pornografija med naš narod razširja. In za hrbotom teh ljudi se skriva še nebrojna množica liberalnih učiteljev, ki jim je vzgoja mladine hekuba, razširjenje liberalizma pa prva stvar. Kaj mislite, da naš narod zato učitelje plačuje, da ga samo abecede nauče. Kaj je samo to namen šole. Če misli liberalno učiteljsko, da je zato tukaj, je bolje, da vse šole zapremo. Veliko večji namen ljudske šole je ta, da se mladina res versko-nravno vzgaja in poštena ostane. Tega pa žalibog liberalni učitelji ne delajo, ampak ravno nasprotno, sistematično delujejo na to, da našo mladino krščanski veri in mravnosti odtujijo. Kjer je kaka zakotna liberalna organizacija, ki našemu ljudstvu pelena pred noge meče, tam je gotovo kak liberalni učitelj zraven, ki taktira. Liberalni učitelji, posebno po deželi, ne delajo drugega, kakor da po naših društvihi stikajo in kako kost najdejo, da jo v liberalne liste vpošljejo. Najljubša so jim seveda župnišča. In to je versko-nravno delovanje in vzgoja naroda. — V veliko zadoščenje nam je, da smo čuli enkrat obsodbo tega ruvanja in ščuvanja od najkompetentnejše strani v deželi, ki je soglasno „pedagogiko“ obsodila. Upamo, da homo imeli sedaj mir pred takimi „pedagogi“ „Učiteljskega Tovarisa“.“

Polemizirati s tem dopisom, se ne izplača. S. L. S. je vzela v zakup moralo slovenskega ljudstva in javno moralo sploh. Pornografi pišejo zoper pornografijo in demoralizatorji zoper demoralizacijo!

Če ste v stanu, vi patriotje, podreti osnovne državne zakone, potem se vam morebiti posreči doseči svoje eksotične želje!

Učiteljsko pa nikdar ne bo ustrezalo vašim nasilnim željam, ker vaše nasilne želje so vedno nasprotno koristim šole in učiteljskega!

Ravno po tej poti pa pridemo do časa, ko bodo sedanje vaše batine — odletavale na vas nazaj in tedaj napočí dan obračuna!

„Katoliško-misleče“ učiteljsko.

Javno vprašanje na naslov c. kr. mestnega šolskega sveta v Ljubljani:

1. Ali je c. kr. m. š. sv. v Ljubljani znano, da se je Jos. Cepuder, vodja III. m. š., na dan volitev na ulici tako nesporodno vedel, da se je občinstvo zgražalo nad takim početjem?

Kaj si morajo misliti starši, ki pošiljajo otroke k njemu v šolo?

Kako se strinja to vedenje z avtoriteto šol. vodje in kako to odgovarja načelom visokega c. kr. dež. šol. sveta, ki ostro kaznuje politične pregreške zoper § 54. drž. šol. zak. in § 118. d. š. in uč. reda?

2. Ali je c. kr. m. š. sv. znano, kako sirovo je postopal J. Nep. Jeglič, vodja na II. m. š. s podrejenim učiteljem, kako nasilno se je vedel nad njim, da se je zaradi razburjenja omenjeni učitelj onesvestil?

Ali je znano c. kr. m. š. sv., da je Jeglič potem direktno odrekel onemoglencu zdrav-

niško pomoč in jo je dopustil šele na največji pritisk?

Ali je to znano šol. odboru za obrtno nad. šole v Ljubljani, ki ima pri tem slučaju tudi svojo besedo?

Ali je znano c. kr. m. š. sv., da je Jeglič denunciral svoje kolege v pričo okr. c. kr. šol. nadzornika z anarhisti in je s tem kršil določbe § 133. d. š. in uč. reda?

Ali je c. kr. m. š. sv. znano, da je Jeglič zlorabil pri volitvi v c. kr. m. š. svet svojo uradno moč in je agitiral pri podrejenem učiteljsku z zlorabo nadzornikove avtoritete, nadzornikovega imena in nadzornikovega uradnega vpliva?

Ali je c. kr. m. š. sv. znano, da ima Jeglič v svojem uradu, t. j. v svoji pisarni, politične sestanke in da on izrablja šolske lokale v politične svrhe?

Ali se spominja c. kr. m. š. sv., da visoki c. kr. dež. šol. svet po svojih načelih strogo kaznuje taka dejanja?

Javno vprašanje na c. kr. deželni šolski svet:

Ali je visokemu c. kr. dež. šolskemu svetu znano, da je bil F. Kuhar, učitelj v Domžalah, obsojen na 50 K globe zaradi neresnične anonimne ovadbe zoper svojega nadučitelja?

Javno vprašamo vse prizadete šolske korporacije, če so tustorile svojo dolžnost?

Brezuspešni upi!

Prepričani smo, dokler bo postopala klerikalna stranka tako z učiteljskim in dokler bo podpirala take propalice našega stanu kakor so „krščansko-misleči“ voditelji učiteljskega, toliko časa ni upati ničesar klerikalizmu med učiteljskim.

Pridobili boste pač par polomljenih eksistenc, tudi mogoče par poštenih, toda sre in duha učiteljskega ne bo klerikalizem nikdar zaslužnil. Uklenete in ubijete pač lahko telo, a duha nam ne bode nikdar uklenili, to vam pokazemo na binokostnem zborovanju v Trstu!

Dan hrvaškega učiteljskega v Zagrebu.

Slovensko učiteljsko hrvaškemu! — 1500 glav broječe učiteljsko zborovanje. — Vlada in učiteljsko. — Učiteljski shodi. — Politiško izražanje učiteljskega. — Proti vstopanju v učiteljska. — Učiteljski pol. dnevnik. — Resolucije. — Pasivni odpor. — Socialna demokracija in učiteljsko. — Z bojem do zmage! — Poročila iz Zagreba.

Kakor slovensko učiteljsko bide istotako hudo borbo za izboljšanje svojih materialnih in pravnih pravic tudi hrvaško učiteljsko. Petintrideset let, dolgih stradanja in trpljenja polnih 35 let že ponižno in pohlevno prenaša hrvaško učiteljsko to trpljenje; pohlevno prenaša in žrtvuje svoje delo in svoje telesne moči narodu.

Narodu jih žrtvuje in narod mu jih vrača; kakor vračajo slovenskemu učiteljsku narodni voditelji delo in požrtvovalnost — ne z nemo resignacijo kakor hrvaški — temveč z batinami, s podlimi in krivičnimi nasilji, s krutimi krivicami!

Toda tudi potrpljenje ima svoje meje, in tako se je tudi pohlevno hrvaško učiteljsko naveličalo vedno le prosjati in poniževati z raznimi deputacijami. In mi damo prav „Pokretni“, ki v uvodnem članku pozdravlja odločen nastop hrvaškega učiteljskega za svoja prava — z očitanjem, da je bilo in je učiteljsko s svojimi zahtevami vedno prepohlevno in preobzirno!

To potrjujemo tudi mi in naj nam naš radikalni nastop, posebno v zadnjih časih, s katerim si hočemo izvojevati svoje pravice, zopet zamerijo naši hrvaški tovariši v Istri. Njim kličemo danes, ko se probuja hrvaško učiteljsko v kraljevini sami, ko si samo postavlja zgodovinske dneve v preporodu hrvaškega učiteljskega in šolstva: še bode spoznali, da so naša pota prava, če ne prej, to tedaj, ko se klerikalizem zaje tudi na vaši zemlji in zadobite s njim kranjske razmere, katerih niti stotinke vam ne privoščimo!

To je nasilje in omejevanje osebnosti, ki je vsakemu državljanu zajamčena po državnem zakonu. To je zakonolomstvo, ki vpije do neba in kaže našo c. kr. deželno vlado v nagoti!

In v zadnji seji je c. kr. dež. šolski svet sklenil preiskavo zoper učitelja Gärtnerja, ker je na poti v šolo, torej izven šolskega posloja, pred nastopom v uradu — bral „Jutro“.

Verodostojni vir c. kr. dež. šol. sveta.

Najlepše je pa to, da c. kr. dež. šol. svet takorekoč na iniciativo in na podlagi denunciationske notice „Slovenca“ z dne 9. maja t. l. uvaja preiskavo.

Že zadnjič smo protestovali proti temu, da slavna c. kr. dež. vlada dopušča, da c. kr. dež. šol. svet postopa disciplinarno na podlagi „Slovenca“, na podlagi kakih ukradenih pisem ali na podlagi kake anonimne ovadbe ali ovadbe, polne laži in žaljivih opazk za učiteljsko, podpisane od imenega dr. L. a m p e t a, namesto krajnega šolskega sveta, ki se ni upal podpisati ovadbe.

Učiteljsko protestuje proti javno priznanemu pristranemu početju slavne c. kr. deželne vlade, ki je sedaj jasno pokazala, da dopušča preganjanje naprednega učiteljskega zgolj iz politično-strankarskih ozirov; ne ljudstvu na ljubo, temveč na ljubo politično-osebim interesom klerikalnih poslancev.

Zatorej bo ostala „Slovenčeva“ notica z dne 12. maja t. l., št. 109, in z dne 9. maja t. l. kot trajen spominski kamen, ki ga ponatiskujemo mi v znak vladne pristranosti!

Glasi se: „Učiteljsko in „Jutro“. Ker se je naznanilo, da je učitelj Gärtner ostentativno pred šolskimi otroci razgrinjal in čital „Jutro“, je sklenil dež. šolski svet proti Gärtnerju preiskavo. Vsi člani dež. šol. sveta so bili soglasni v tem, da tako podel list absolutno ne spada v roke učitelja pred šolskimi otroci in da učitelj, ki tako postopa, krši pedagoška načela. Tudi dr. Tavčar je priznal, da je brezskupnost, ako se učitelj pred učenci z „Jutrom“ pokaže.“

Ta dogodek se je izvršil v seji c. kr. dež. šol. sveta dne 12. maja 1911 pod slavno vlado barona Schwarza!

Denunciacija prof. Jarca.

„Slovenski Narod“ z dne 13. maja t. l., piše: „E v g e n i j J a r c je pri večerajšnji seji deželnega šolskega sveta denunciral učitelja Gärtnerja, češ, da je neki dan ostentativno in nalašč pred šolskim poslojem čital „Jutro“. Zahteval je preiskavo, katero je dvorni svetnik Kaltenecker takoj obljubil, ter si v tem pogledu napravil potreben „zamer“. Glasovalo pa se o tem ni. Dr. Tavčar je samo pripomnil, da je čitanje listov pred šolsko mladino časih brezskupnost, da pa je nekaj nemogočega, da bi prihajali učitelji v disciplinarno preiskavo, če čitajo ta ali oni list. Posebno, ker so si listi, kar se tiče osebnih napadov, na Kranjskem več ali manj vsi sorodni!“

Če že imamo govoriti o netaktnostih, potem škoda, da se ni spomnilo netaktnosti, ki jih zoper učitelje uprizarja dr. L. a m p e s tem, da podpisuje žaljive in sirove ovadbe, in profesor J a r c s tem, da se poslužuje ukradenih pisem. Zahtevati pa smemo izven urada za učitelja popolno svestreljanje, če to potrdi politična oblast. Enoletni prostovoljci, ki postanejo rezervni častniki in vojaško-uradniški aspiranti skupne armade, ki so imeli po starem brambnem zakonu vojaško vajo lahko vsako leto 4 tedne, bodo morali imeti normalno 4 orožne vaje, in le če bosta to zahtevali praktična izobrazba in napredovanje, še dve, ki bosta imeli trajati štiri tedne.

Po nameravanem novem brambnem zakonu bodo imeli pravico do enoletne prostovoljne vojaške službe vsi, ki bodo do 1. oktobra ob letu svojega novačenja uspešno absolvirali kako domačo višjo gimnazijo ali višjo realko, ki ima pravico javnosti, ali pa kak enakovreden zavod. Tisti, ki bo hotel pravico enoletne prostovoljne vojaške službe, bo moral ob asentiranju s frekventacijskim izprijemalom najvišjega razreda prijaviti svoje pravice in ko stopi v prezenčno službo meseca oktobra, izkazati, da je absolviriral srednjo šolo. Deželno-brambno ministrstvo določi sporazumno z vojnim ministrstvom, ko je prej zaslilo naučno ministrstvo, tiste zavode, ki so enakovredni višjim gimnazijam in višjim realkam. Nadalje se podeli pravica eno-

bodo in prostost; ne v uradu, kakor si jo n. pr. dovoljuje dr. Z a j e, ki meče stranke ven iz urada v znamenju političnega bojkota, ampak izven urada hočemo biti svobodni avstrijski državljani!

S prof. Jarcem imamo pa še mi drug obračun.

Naj bi gosp. dr. Tavčar spomnil profesorja Jarca, da naj on ne toži krivično zaradi političnih dejanj učitelje brez pozitivnih dokazov v rokah, ker sam spada zaradi političnih grehov, ki so dokazani — na zatožno klop.

Vitez Kaltenecker pa naj bi rajši pomolil profesorju Jarcu zapisnik one seje pod nos, v katerem se je obravnavala njegova zloraba uradne moči.

Končno naj bi pa dež. šol. svet še navadil prof. Jarca manire in takta in mu naj bi razložil, da je hujšanje ljudstva zoper učiteljsko, če to postopa po šol. zakonu zaradi zamud — demagogija!

Seje c. kr. dež. šol. sveta.

„Slov. Narod“ z dne 13. t. m. poroča iz dež. šol. sveta: Imenujejo se: Fran Jurečič za Št. Jernej; Marija Curk za Hotedrišico; Fran Tratnik (nadučitelj) za Črni vrh; Angela Nagode za Sv. Lovrenc; Gizela Tavčar za Domžale; Julij Slapšak (nadučitelj) za Radovljico. Šega ni bil imenovan, da si je najstarejši in najposposnejši. Vzrok: nek banket v Radovljici in agitiranje proti okrajnemu glavarju Deteli, ko je svoj čas kandidiral v dež. zbor. Stvar je politična, kar je dr. Tavčar tudi na stenopribil!

Vpokoje se: Luka Knific v Trsteniku; Ana Dragatin na Planini pri Vipavi (začasno); Marija Marok-Sedaj v Dolenji Nemški vasi (začasno).

Prestavijo se: Marija Žgur s Tomišlja na Trato v Poljanski dolini; Ivana Premelč z Vel. Trna v Tomišelju; France Kržič iz Žabnice v Dobropolje.

Šola v Mokronogu se razširi na šestrazrednico.

Nova šola na Prulah v Ljubljani dobi šest razredov.

V Bojancih se ustanovi enorazrednica.

Rudolf Južnič v Novem mestu je postal profesor.

Šola na Čemšeniku se razširi v dvo-razrednico; istotako ona na Vrhpolju pri Moravčah.

Imenuje se še Franc Škof za Planino pri Jesenicah.

Dr. Tavčar je torej v seji sami konstatiral pristranost te najvišje šolske oblasti v deželi.

In če se mi spominjamo Jegličevega imenovanja, Smrdelovega imenovanja, Miheličevega imenovanja itd., itd. — koliko takih krivičnih imenovanj bi imeli pribiti.

Zakaj se pa niso v zadnji seji oddala še nekatera druga nadučiteljska in učiteljska mesta?

In v tej seji se je predstavila tudi učiteljica M. Žgur, kar ima zopet politično ozadje.

Hočemo li zopet pričeti naštevati politična disciplinarna preganjanja? 1. Žirovnik, 2. Grmek, 3. zopet Grmek, 4. Potokar, 5. Silvester,

letnega prostovoljstva tudi tistim, ki nimajo formalno zaključene izobrazbe, če so se izkazali v umetnosti, v umetno-obrtnih, tehničnih ali v drugih sličnih strokah. V slučajih, ki so vredni posebnega ozira, se dovoli, da služi enoletni prostovoljec tudi, ko je že 24 let star. Odpade pa po novem zakonu določilo, da bodo imeli pravico do enoletne službene dobe tisti, ki napravijo takozvano inteligenčno izkušnjo. Enoletni prostovoljci bodo lahko služili v vseh četah razen kavalrije, jezdoče artilerije in trenja, na državne stroške, a v vojašnici stanovati in menažirati enoletni prostovoljci, bodisi da služijo na svoje ali drž. stroške, ne bodo siljeni. Slušaatelj medicine so morali po starem brambnem zakonu dozdaj služiti šest mesecev v armadi in šest mesecev v kaki vojaški bolnišnici in so zato izgubili pol leta na vseučilišču. Po novi brambni postavi bodo služili medicini v dveh periodah. Prva perioda bo trajala tri mesece ob akademičnih počitnicah, drugo periodo bo pa odslužil medicince šele, ko postane doktor, in sicer tri mesece v armadi, šest pa v vojaški bolnišnici.

6. Fabinc, 7. Petrič, 8. Stupica, 9. Blagajne, 10. Kosec, 11. Žgur, 12. Gärtner itd., in še druga manjša preganjanja?

Eksekutorski odsek klerikalne stranke in ne c. kr. dež. šol. oblast, to je c. kr. dež. šol. svet na Kranjskem!

Morala S. L. S.

„Slovenec“ dne 13. maja t. l., št. 110, piše: „Obsojeni. Včeraj smo prinesli vest, da je deželni šolski svet soglasno sklenil, da se uvede proti mestnemu učitelju Gärtnerju disciplinarna preiskava, ker je, kakor se pripoveduje, z „Jutrom“ v roki nastopal pred učenci. Govorila je najvišja oblast, ki je za to kompetentna in izrekla, da pomeni tako nastopanje kršenje pedagoških načel. Učitelj, ki je prisegel, da bo mladino versko-nravno poučeval, pa stoji pred mladino z listom „Jutro“ v roki! List, ki ubija v našem ljudstvu ne samo patriotizem, ampak prinaša dan na dan blasfemične članke, ki smešijo vero in mravnost, na kateri sploh vzgoja obstoji! Kaj takega je pač samo liberalen učitelj zmožen. S tem pa ni deželni šolski svet obsodil samo Gärtnerja, ampak obsojeno je vse tisto učiteljsko, ki ima v rokah Učiteljsko tiskarno in ki daje možnost, da se to glasilo sploh tiska. Ko bi Učiteljska tiskarna listu roke ne držala, bi list že zdavno ugasnil. Ko bi mi imeli kaj govoriti, bi ne postavili na zatožno klop učitelja Gärtnerja, ampak vso tisto gospodo, ki se okrog Učiteljske tiskarne suka. Kajti ta je pravzaprav glavni krivec, s katerega pomočjo se ta umazana pornografija med naš narod razširja. In za hrbotom teh ljudi se skriva še nebrojna množica liberalnih učiteljev, ki jim je vzgoja mladine hekuba, razširjenje liberalizma pa prva stvar. Kaj mislite, da naš narod zato učitelje plačuje, da ga samo abecede nauče. Kaj je samo to namen šole. Če misli liberalno učiteljsko, da je zato tukaj, je bolje, da vse šole zapremo. Veliko večji namen ljudske šole je ta, da se mladina res versko-nravno vzgaja in poštena ostane. Tega pa žalibog liberalni učitelji ne delajo, ampak ravno nasprotno, sistematično delujejo na to, da našo mladino krščanski veri in mravnosti odtujijo. Kjer je kaka zakotna liberalna organizacija, ki našemu ljudstvu pelena pred noge meče, tam je gotovo kak liberalni učitelj zraven, ki taktira. Liberalni učitelji, posebno po deželi, ne delajo drugega, kakor da po naših društvihi stikajo in kako kost najdejo, da jo v liberalne liste vpošljejo. Najljubša so jim seveda župnišča. In to je versko-nravno delovanje in vzgoja naroda. — V veliko zadoščenje nam je, da smo čuli enkrat obsodbo tega ruvanja in ščuvanja od najkompetentnejše strani v deželi, ki je soglasno „pedagogiko“ obsodila. Upamo, da homo imeli sedaj mir pred takimi „pedagogi“ „Učiteljskega Tovarisa“.“

Polemizirati s tem dopisom, se ne izplača. S. L. S. je vzela v zakup moralo slovenskega ljudstva in javno moralo sploh. Pornografi pišejo zoper pornografijo in demoralizatorji zoper demoralizacijo!

Če ste v stanu, vi patriotje, podreti osnovne državne zakone, potem se vam morebiti posreči doseči svoje eksotične želje!

Učiteljsko pa nikdar ne bo ustrezalo vašim nasilnim željam, ker vaše nasilne želje so vedno nasprotno koristim šole in učiteljskega!

Ravno po tej poti pa pridemo do časa, ko bodo sedanje vaše batine — odletavale na vas nazaj in tedaj napočí dan obračuna!

„Katoliško-misleče“ učiteljsko.

Javno vprašanje na naslov c. kr. mestnega šolskega sveta v Ljubljani:

1. Ali je c. kr. m. š. sv. v Ljubljani znano, da se je Jos. Cepuder, vodja III. m. š., na dan volitev na ulici tako nespodobno vedel, da se je občinstvo zgražalo nad takim početjem?

Kaj si morajo misliti starši, ki pošiljajo otroke k njemu v šolo?

Kako se strinja to vedenje z avtoriteto šol. vodje in kako to odgovarja načelom visokega c. kr. dež. šol. sveta, ki ostro kaznuje politične pregreške zoper § 54. drž. šol. zak. in § 118. d. š. in uč. reda?

2. Ali je c. kr. m. š. sv. znano, kako sirovo je postopal J. Nep. Jeglič, vodja na II. m. š. s podrejenim učiteljem, kako nasilno se je vedel nad njim, da se je zaradi razburjenja omenjeni učitelj onesvestil?

Ali je znano c. kr. m. š. sv., da je Jeglič potem direktno odrekel onemoglencu zdrav-

niško pomoč in jo je dopustil šele na največji pritisk?

Ali je to znano šol. odboru za obrtno nad. šole v Ljubljani, ki ima pri tem slučaju tudi svojo besedo?

Ali je znano c. kr. m. š. sv., da je Jeglič denunciral svoje kolege v pričo okr. c. kr. šol. nadzornika z anarhisti in je s tem kršil določbe § 133. d. š. in uč. reda?

Ali je c. kr. m. š. sv. znano, da je Jeglič zlorabil pri volitvi v c. kr. m. š. svet svojo uradno moč in je agitiral pri podrejenem učiteljsku z zlorabo nadzornikove avtoritete, nadzornikovega imena in nadzornikovega uradnega vpliva?

Ali je c. kr. m. š. sv. znano, da ima Jeglič v svojem uradu, t. j. v svoji pisarni, politične sestanke in da on izrablja šolske lokale v politične svrhe?

Ali se spominja c. kr. m. š. sv., da visoki c. kr. dež. šol. svet po svojih načelih strogo kaznuje taka dejanja?

Javno vprašanje na c. kr. deželni šolski svet:

Ali je visokemu c. kr. dež. šolskemu svetu znano, da je bil F. Kuhar, učitelj v Domžalah, obsojen na 50 K globe zaradi neresnične anonimne ovadbe zoper svojega nadučitelja?

Javno vprašamo vse prizadete šolske korporacije, če so tustorile svojo dolžnost?

Brezuspešni upi!

Prepričani smo, dokler bo postopala klerikalna stranka tako z učiteljskim in dokler bo podpirala take propalice našega stanu kakor so „krščansko-misleči“ voditelji učiteljskega, toliko časa ni upati ničesar klerikalizmu med učiteljskim.

Pridobili boste pač par polomljenih eksistenc, tudi mogoče par poštenih, toda sre in duha učiteljskega ne bo klerikalizem nikdar zaslužnil. Uklenete in ubijete pač lahko telo, a duha nam ne bodede nikdar uklenili, to vam pokazemo na binkoštnem zborovanju v Trstu!

Dan hrvaškega učiteljskega v Zagrebu.

Slovensko učiteljsko hrvaškemu! — 1500 glav broječe učiteljsko zborovanje. — Vlada in učiteljsko. — Učiteljski shodi. — Politiško izražanje učiteljskega. — Proti vstopanju v učiteljska. — Učiteljski pol. dnevnik. — Resolucije. — Pasivni odpor. — Socialna demokracija in učiteljsko. — Z bojem do zmage! — Poročila iz Zagreba.

Kakor slovensko učiteljsko bide istotako hudo borbo za izboljšanje svojih materialnih in pravnih pravic tudi hrvaško učiteljsko. Petintrideset let, dolgih stradanja in trpljenja polnih 35 let že ponižno in pohlevno prenaša hrvaško učiteljsko to trpljenje; pohlevno prenaša in žrtvuje svoje delo in svoje telesne moči narodu.

Narodu jih žrtvuje in narod mu jih vrača; kakor vračajo slovenskemu učiteljsku narodni voditelji delo in požrtvovalnost — ne z nemo resignacijo kakor hrvaški — temveč z batinami, s podlimi in krivičnimi nasilji, s krutimi krivicami!

Toda tudi potrpljenje ima svoje meje, in tako se je tudi pohlevno hrvaško učiteljsko naveličalo vedno le prosjati in poniževati z raznimi deputacijami. In mi damo prav „Pokretni“, ki v uvodnem članku pozdravlja odločen nastop hrvaškega učiteljskega za svoja prava — z očitanjem, da je bilo in je učiteljsko s svojimi zahtevami vedno prepohlevno in preobzirno!

To potrjujemo tudi mi in naj nam naš radikalni nastop, posebno v zadnjih časih, s katerim si hočemo izvojevati svoje pravice, zopet zamerijo naši hrvaški tovariši v Istri. Njim kličemo danes, ko se probuja hrvaško učiteljsko v kraljevini sami, ko si samo postavlja zgodovinske dneve v preporodu hrvaškega učiteljskega in šolstva: še bodede spoznali, da so naša pota prava, če ne prej, to tedaj, ko se klerikalizem zaje tudi na vaši zemlji in zadobite s njim kranjske razmere, katerih niti stotinke vam ne privoščimo!

In smelo trdimo, da s hrvaškim učiteljstvom ni solidarno le srbsko učiteljstvo, ki se je o tem javno izreklo, temveč da je z njim solidarno vse slovensko učiteljstvo!

Tudi slovensko učiteljstvo čuti danes v težkih in odločilnih borbah s hrvaškim učiteljstvom in se dobro zaveda, da je mnogo vezi, ki vežejo danes hrvaško in slovensko učiteljstvo na skupen program in ki nas bodo klicale k skupnemu delu!

Vse napredno slovensko učiteljstvo pa danes simpatizuje z nastopom hrvaškega učiteljstva in kot izraz simpatije želi najboljših uspehov borilcem za učiteljska prava ter kliče: **Z bojem do zmage!**

1500 glav broječe učiteljsko zborovanje.

Dne 11. t. m. so imeli hrvaški učitelji v Zagrebu veliko protestno zborovanje, na katerem so sklepali o nastopanju hrvaškega učiteljstva za izboljšanje gmotnega stanja.

Zborovanje je bilo naravnost impozantno, ker se ga je udeležilo čez 1500 učiteljstva.

Hrvaški časopisi prinašajo o zborovanju natančna poročila in splošno ne vlada zanimanje za sklepe zborovanja le med učiteljstvom, temveč tudi v vseh plasteh ljudstva.

Vlada in učiteljstvo.

V prvi vrsti se je najostreje napadalo vlado, ki se dosedaj še ni najmanje zgenila za učiteljstvo.

Pač je vlada predložila saboru predlogo za regulacijo učiteljskih plač, toda ta predloga je bila taka, da je saborski poslanci nikakor niso mogli odobriti in so jo odklonili.

Vlada je namesto nove izpremenjene predloge, sabor razpustila, kar je provzročilo največjo nevoljo v ljudstvu. To pa zato, ker pri volitvah ni hotelo učiteljstvo podpirati vlade.

Na zborovanju so zaradi tega padale ostre besede na račun vlade, zavoljo česar je predsedujoči J. Kirin med zborovanjem odložil svoje mesto in je zborovanje nadalje energično vodil nam dobro znani sokol Davorin Trstenjak.

Učiteljski shodi.

Že pred glavnim shodom ali zborovanjem so se vršili v vseh okrajih okrajni shodi, na katerih so se sprejemale od učiteljstva resolucije, izrazujoče se za štrajk in pasivni odpor.

In tako je ideja kot popolnoma dozorela in imajoča močno oporo v narodu samem zadobila višek na glavnem zborovanju.

Politiško izrabljanje učiteljstva.

In kakor se je ostro napadalo vlado in bana samega, tako so se čuli tudi najostrejši glasovi zoper podlo izrabljanje učiteljstva od političkih strank, posebno še, da so se vse učiteljske zadeve posameznim poslancem zdele ne vredne objektivne kritike in da so jih posamezni narodni voditelji izrabljali podlo v okrepitve političkih strank.

Še bolj podlo pa je, da učiteljske zadeve in šolske zadeve ne rešujejo posamezni poslanci v okrepitve svojih političkih strank — kot politikum — temveč iščejo pri tem celo osebno — političkih interesov.

V tem oziru so kaj vehementno napadali na skupščini hrvaški učitelji Stipe Radića, pobratima naših klerikalcev!

In če bi imeli hrvaški učitelji celo v svoji sredi dva poslanska učiteljska škarijota, kakor jih ima žalibog slovensko učiteljstvo, tedaj smo zasigurani, da bi jim ne bilo blagor.

Neizbrisen zgodovinski madež pa ostane na slovensko učiteljstvo v njega zgodovini dve imeni: Jernej Ravnikar in Franc Jaklič! S prokletstvom jih bo venčal še zadnji rod na slovenski zemlji!

Osramočeno je njiju ime danes pred vsem slovenskim učiteljstvom, osramočeno postaja pred jugoslovanskim učiteljstvom in mi bomo preskrbeli, da bo osramočeno pred vsem slovanskim učiteljstvom: Stanovskim izdajicam — družabna smrt!

Proti vstopanju v učiteljska.

Kaj resne in hude direktive je pa zavzelo vse stremljenje zborovanja in s tem hrvaškega učiteljstva v podrobni debati o stavljenih resolucijah.

Stavil se je predlog, da se sestavi posebni odbor, ki ima poskrbeti za protiaagitacijo vstopanja na učiteljska. Nagovarjati ima mladino in ji odločno odsvetovati posvetiti se učiteljskemu stanu.

Tega pri nas (posebno na Kranjskem) ni potreba, ker pri nas skrbi za to vse slavna c. kr. deželna vlada sama, ki vzdržuje škandalozne šolske razmere! V tem smo mi pred Hrvati!

Čutiti je pa to vse že dobro pričel naš baron Schwarzw., ki sedaj študira, kako bi napravil na učiteljsku pripravljalni tečaj. Toda polomil ga bo s 5 letniki, ki jih misli uvesti ob tako škandalozni plači in poleg škandaloznih pravnih razmer učiteljstva.

Učiteljski politički dnevnik.

Izprožila se je tudi misel, da naj se osnuje politički dnevnik, ki naj bi narodu zagovarjal stališče učiteljstva in dajal direktive v boju.

Toda končno se je prišlo do zaključka, da naj se snovanje novega lista opusti, naj se pa pojasnuje stališče narodu po drugem političkem časopisu.

V to svrhu se je sestavil poseben odbor, ki ima nalogo voditi nadaljni boj in kateremu se za poseben fond v to svrhu pošilja od strani okrajnih društev redne mesečne doneske.

S tem učiteljskim fondom je omogočen le uspešen boj!

Resolucije.

Kot zaključek zborovanja so se po burni debati sprejele resolucije, ki niso obvezne le za člane „Saveza“, temveč za vse hrvaško in solidarno se izrazujoče srbsko učiteljstvo in ki se imajo izvesti od vseh učiteljev in izvoljenega osrednjega odbora.

Resolucije se glase:

Učiteljstvo, zbrano na izredni skupščini „Zveze hrvaških učiteljskih društev“,

1. Izraža svojo nejevoljo in ogorčenje, da materialni in pravni odnosi hrvaškega učiteljstva niso bili urejeni v zadnjem saborskem zasedanju!

2. Odklanja prazne pohvale in odločno odbija žalitve, ki so se ob priliki saborskih razprav zagrešile od gotovih ljudski zastopnikov na hrvaškem učiteljstvu, ker je svrha teh napadov očitna, da bi se z neresničnim opisovanjem ogorčenja, ki je zavaladalo med učiteljstvom, izbijal strankarski kapital.

3. Da se delovanje učiteljstva v vseh kulturnih in humanitarnih društvih ustavi in da učiteljstvo ne sodeluje več pri volitvah v občinske zastope, županijske skupščine in v sabor.

4. Učiteljstvo bo omejilo svoje delovanje na predpise šolskega zakona in bo poučeval vsak posamezni učitelj samo po 80 učencev.

5. Celokupno učiteljstvo, ne glede na to, če je združeno v „Zvezi“ ali ne, se zavezuje, da te sklepe izvede tudi v praksi.

Pasivni odpor.

Najhujši točki resolucije sta vsekakor abstinenca od narodnega dela in pasivni odpor.

Temhujše je obsojati vse razmere, ker jim je kriva vlada in nekaj poslancev, tako da je bilo učiteljstvo primorano poseči po najskrajnejšem sredstvu.

Ob brezvestnosti vlade in narodnih voditeljev bo trpel pri tem edinole — narod!

Popolna umaknitev učiteljstva iz javnega življenja bo občuten udarec za narodno življenje!

Pasivni odpor bo pa rodil posledico, da bo 30 do 40 odstotkov šoloobveznih otrok brez šolskega pouka.

Socijalna demokracija in hrv.-srb. učiteljstvo.

Z učiteljstvom pa simpatizujejo političke stranke.

Socijalna demokracija je v to svrhu sklicala poseben shod na večer zborovanja, na katerem se je razpravljala tema: Socijalna demokracija in učiteljstvo.

Ta pojav je vsekakor pozdravljati, da političke stranke ne iz strankarske dobičkalnosti, ki jo imajo pričakovati od učiteljstva, temveč iz vneme za razvoj učiteljskega stanu kot važnega kulturnega faktorja v narodu, nastopajo za učiteljstvo.

Že tolikrat smo mi poudarjali, naj puste političke stranke mirno in nepristrano izvrševati kulturni program učiteljstvu ter naj ne

izrabljajo učiteljsko kulturno delo v strankarske namene, ker to škoduje napredku.

Učiteljstvo pa pušča svojim članom izven organizacije in v organizaciji popolno političko svobodo po prepričanju, ki temelji na naprednem kulturnem temelju, ker je izključeno, da če deluje napredno v kulturi, da bi svoje stališče izpremenilo v politiki.

Z bojem do zmage!

Hrvaško in srbsko učiteljstvo je torej prvo, ki je za boj odločneje dvignilo zastavo našega stanu. Ono je prvo poseglo po radikalnejšem sredstvu.

Pokazalo je, da je zrelo!

Ista mora je, ki tlači učiteljstvo in šolstvo povsod. To so madeži one črne mačke, ki je tekla ob sankeji čez naš šolski zakon in ki nam je zapustila skupno gorje!

Dosedaj je puščalo učiteljstvo boriti se za šolstvo in učiteljstvo izvenučeljske faktorje; toda ti faktorji so izkazali, da niso voljni in da niti niso sposobni ocenjevati šolskih in učiteljskih interesov, zato je pričelo učiteljstvo samo aktivno posezati v boj in si bo samo izvojevalo svoja prava.

Vse avstrijsko učiteljstvo zre danes na hrvaško-srbsko učiteljstvo, ker pojav tam je naravna posledica, ki se bo prejalislej moralala roditi tudi pri nas.

Le kar si bo učiteljstvo samo izvojevalo, to bo imelo, tako prepričanje prevladuje danes v srcih vseh nas učiteljev; zato kličemo hrvaško-srbskemu učiteljstvu: **„Naprej zastava Slave! — Mi pridemo za Vami, bratje!“**

Poročila iz Zagreba.

O tem junaškem boju hrvaškega učiteljstva za kruh smo prejeli iz Zagreba ta-le poročila:

Zagreb, 11. maja 1911.

Danes se je pričelo v Zagrebu velikansko protestno zborovanje hrvaških učiteljev. Na dnevnem redu je bilo izboljšanje učiteljskih plač na Hrvaškem. Kakor znano, je ban Tomašić saboru že predložil vladno predlogo o izboljšanju učiteljskih plač, a jo pozneje zopet umaknil. Zborovanja se je udeležilo nad 1500 hrvaških učiteljev iz vseh krajev Hrvaške in Slavonije. Glavni predmet zborovanja tvori vprašanje, kako stališče naj zavzame hrvaško učiteljstvo proti vladi, ki ignorira zahteve učiteljev. Določilo se bo, ali prično učitelji s pasivno resistenco. V imenu srbskih učiteljev se je predsednik srbskega učiteljskega društva Dušan Popović izrazil popolno solidarnost s hrvaškimi tovariši in izjavil, da so Srbi podpirali Hrvate tudi v najskrajnejših slučajih. To izjavo so hrvaški učitelji vzeli z velikanskim odobravanjem na znanje. Zvečer se je vršilo veliko protestno zborovanje, ki so ga sklicali socialni demokrati. Na dnevnem redu je bila točka: Socijalna demokracija in učiteljstvo.

* * *

Zagreb, 12. maja 1911.

V Zagrebu se je včeraj bilo zbralo kakih 1500 učiteljev iz vse banovine, da na izrednem občnem zboru Zveze hrv. učit. društev manifestujejo za izboljšanje svojega zares bednega materialnega in moralnega položaja. Kakor znano, se je hrvaški sabor baval s tozadavno zakonsko predlogo, predloženo mu od strani vlade. Ali kako je skrpucala vlada to svojo predlogo!? Tako, da je bilo jasno, da hoče le slepiti učitelje in javnost — tako, da je bilo že v naprej gotovo, da načrt ne bo vsprejet. Odklanjale so ga vse stranke in tudi one, ki so najbolj vnete za učiteljstvo. Ker vsa neodvisna in poštena hrvaška javnost ne smatra ureditve dohodkov in moralne pozicije stradalajočega učiteljstva le kakor stanovsko vprašanje učiteljstva, marveč — z ozirom na odločilni pomen šolske vzgoje za ves narodni napredek — kakor splošno narodno vprašanje, se pripisuje temu sestanku učiteljstva največjo važnost.

Naj navedem tu le par števil, ki drastično dokazujejo, kako nedostatna je bila briga poklicanih faktorjev na Hrvaškem za razvoj ljudskega šolstva. Nerazmerje med naraščanjem števila za šolski obisk godnih otrok in pospeševanjem šolstva je naravnost kričeče. Od leta 1888 pa do šolskega leta 1908—1909 je število za šolo godnih otrok naraslo od 243.538 na 386.731, torej za 143.193. V isti dobi pa so otvorili na Hrvaškem 313 novih ljudskih šol in namestili le 1059 novih učiteljev. Temu primerno je odpadlo na vsako

ново ljudsko šolo do 450 otrok, a na vsakega novega učitelja do 140 učencev. To je naloga, ki je učitelj enostavno ne more zmagovati, temmanj pa, če pri tem — trpi pomanjkanje. Posledice tudi niso izostale: število otrok, ki so zaradi pomanjkanja šol ostajali brez šolskega pouka, je od leta 1888 do 1908 naraslo od 90.702 na 127.945. Za takov mal narod kakor je hrvaški je to naravnost grozno število.

K temu pa se je pridružilo dejstvo, da je moralna pozicija hrvaškega učitelja naravnost obupna. Popolnoma odvisen od dobre ali zle volje svojega okrajnega načelnika, ki je zahteval od njega, da bodi njegov ogleduh in volilni priganjač, je bil hrvaški učitelj — suženj!

A če pomislimo sedaj, da je Hrvaška s svojim šolstvom avtonomna, da je le od lasne narodne vlade odvisna usoda šole in učiteljstva, se moramo le zgražati na dejstvih, ki smo jih navedli.

Zato je sedANJI sestanek hrvaškega učiteljstva prevažen dogodek v javnem življenju Hrvaške. In če se bodo sklepi glasili v smislu, da bo učiteljstvo odslej branilo z organizirano silo ugled svojega stanu in svoje človeško dostojanstvo, kar je še posebno dolžno sebi kakor stanu inteligentov, posebno pa če se odloči, da se ne bo več dajalo zlorabljati v nemoralne in protinarodne političke svrhe mogotcev — potem mora hrvaški narod le pozdravljati svoje učiteljstvo, ki bo imelo zavest, da je ravno ono v veliki meri pripomoglo k ozdravljenju razkosanega in zastrupljenega življenja na Hrvaškem!

Slovensko napredno učiteljstvo stoji z vsemi simpatijami na strani hrvaškega in srbskega učiteljstva!

* * *

Zagreb, 12. maja 1911.

Včeraj dopoldne se je vršila v Zagrebu izredna skupščina Zveze hrvatskih učiteljskih društev.

Osrednji odbor je predlagal, naj se še počaka s sredstvi pasivne resistance. Učitelj Keller je pa predlagal, naj se pasivni odpor, t. j. služba po predpisih in abstinenca, strogo izvedeta, kar je odobril shod z viharim odobravanjem. Predsednik Kirin se je obotavljal dati resolucijo na glasovanje, zaradi česar je nastal tak vihar, da so morali prekiniti zborovanje. Nadaljnja posvetovanja je vodil podpredsednik Trstenjak. Z nekaterimi izpremembami je shod sprejel Kellerjevo resolucijo, po kateri morajo učitelji odložiti vsa neplačana častna mesta in sprejemati v šole v smislu zakona le toliko učencev, da jih pride na vsakega učitelja 80, kar bo provzročilo, da ne bo mogel v šolo hoditi velik del mladine, podvržene šolskemu obisku. Po shodu so korakali učitelji in učiteljice skozi Ilico pred Jelačićev spomenik, kjer je govoril podpredsednik Davorin Trstenjak. Skupščinarji so nato zapeli cesarsko pesem, potem so se razšli.

Kranjskim koleginjam.

Mislila sem že davno izpregovoriti besedico na tem, mestu svojim tovarišicam na Kranjskem. Povod mi je dalo predlansko zborovanje „Zaveze“ v Mariboru, in sicer volitev odbornikov „Zaveze“. Od raznih strani so se predlagali odborniki za razne kronovine, ki so zastopane v „Zavezi“. Štajerska je predlagala tri odbornike, Kranjska zraven vodstva (predsednika, tajnika in blagajnika) tudi tri in Primorska tudi tri. Med vsemi temi odborniki vidimo le eno žensko, ki zavzema edino odborniško mesto, s katerim razpolagata Trst in Istra. Tem lepše se nam to vidi, ako vemo, da je prišla iniciativa, naj stopi tudi ena ženska v odbor, od možke strani, in sicer brez najmanjše agitacije od strani učiteljic ter da so bili v tem edini tržaški in istrski učitelji. Podali so nam s tem lep dokaz, da ne smatrajo ženske za 20% manjvredne kot moškega, kakor je razmerje plač, ki jih imata oba še na Tržaškem, ampak da jo smatrajo sebi ravnopravno in enako vredno. Tako so storili tržaški in istrski učitelji, ki razpolagajo z edinim odborniškim mestom. Kaj podobnega pa niso storili Kranjci, ki imajo zraven vodstva še tri odbornike, torej skupno šest odborniških mest. Ko so se imeli predlagati in so se predlagali odborniki za Kranjsko, sem

In smelo trdimo, da s hrvaškim učiteljstvom ni solidarno le srbsko učiteljstvo, ki se je o tem javno izreklo, temveč da je z njim solidarno vse slovensko učiteljstvo!

Tudi slovensko učiteljstvo čuti danes v težkih in odločilnih borbah s hrvaškim učiteljstvom in se dobro zaveda, da je mnogo vezi, ki vežejo danes hrvaško in slovensko učiteljstvo na skupen program in ki nas bodo klicale k skupnemu delu!

Vse napredno slovensko učiteljstvo pa danes simpatizuje z nastopom hrvaškega učiteljstva in kot izraz simpatije želi najboljših uspehov borilcem za učiteljska prava ter kliče: **Z bojem do zmage!**

1500 glav broječe učiteljsko zborovanje.

Dne 11. t. m. so imeli hrvaški učitelji v Zagrebu veliko protestno zborovanje, na katerem so sklepali o nastopanju hrvaškega učiteljstva za izboljšanje gmotnega stanja.

Zborovanje je bilo naravnost impozantno, ker se ga je udeležilo čez 1500 učiteljstva.

Hrvaški časopisi prinašajo o zborovanju natančna poročila in splošno ne vlada zanimanje za sklepe zborovanja le med učiteljstvom, temveč tudi v vseh plasteh ljudstva.

Vlada in učiteljstvo.

V prvi vrsti se je najostreje napadalo vlado, ki se dosedaj še ni najmanje zgenila za učiteljstvo.

Pač je vlada predložila saboru predlogo za regulacijo učiteljskih plač, toda ta predloga je bila taka, da je saborski poslanci nikakor niso mogli odobriti in so jo odklonili.

Vlada je namesto nove izpremenjene predloge, sabor razpustila, kar je provzročilo največjo nevoljo v ljudstvu. To pa zato, ker pri volitvah ni hotelo učiteljstvo podpirati vlade.

Na zborovanju so zaradi tega padale ostre besede na račun vlade, zavoljo česar je predsedujoči J. Kirin med zborovanjem odložil svoje mesto in je zborovanje nadalje energično vodil nam dobro znani sokol Davorin Trstenjak.

Učiteljski shodi.

Že pred glavnim shodom ali zborovanjem so se vršili v vseh okrajih okrajni shodi, na katerih so se sprejemale od učiteljstva resolucije, izrazujoče se za štrajk in pasivni odpor.

In tako je ideja kot popolnoma dozorela in imajoča močno oporo v narodu samem zadobila višek na glavnem zborovanju.

Politiško izrabljanje učiteljstva.

In kakor se je ostro napadalo vlado in bana samega, tako so se čuli tudi najostrejši glasovi zoper podlo izrabljanje učiteljstva od političkih strank, posebno še, da so se vse učiteljske zadeve posameznim poslancem zdele ne vredne objektivne kritike in da so jih posamezni narodni voditelji izrabljali podlo v okrepitve političkih strank.

Še bolj podlo pa je, da učiteljske zadeve in šolske zadeve ne rešujejo posamezni poslanci v okrepitve svojih političkih strank — kot politikum — temveč iščejo pri tem celo osebno — političkih interesov.

V tem oziru so kaj vehementno napadali na skupščini hrvaški učitelji Stipe Radića, pobratima naših klerikalcev!

In če bi imeli hrvaški učitelji celo v svoji sredi dva poslanska učiteljska škarijota, kakor jih ima žalibog slovensko učiteljstvo, tedaj smo zasigurani, da bi jim ne bilo blagor.

Neizbrisen zgodovinski madež pa ostane na slovensko učiteljstvo v njega zgodovini dve imeni: Jernej Ravnikar in Franc Jaklič! S prokletstvom jih bo venčal še zadnji rod na slovenski zemlji!

Osramočeno je njiju ime danes pred vsem slovenskim učiteljstvom, osramočeno postaja pred jugoslovanskim učiteljstvom in mi bomo preskrbeli, da bo osramočeno pred vsem slovanskim učiteljstvom: Stanovskim izdajicam — družabna smrt!

Proti vstopanju v učiteljska.

Kaj resne in hude direktive je pa zavzelo vse stremljenje zborovanja in s tem hrvaškega učiteljstva v podrobni debati o stavljenih resolucijah.

Stavil se je predlog, da se sestavi posebni odbor, ki ima poskrbeti za protiaagitacijo vstopanja na učiteljska. Nagovarjati ima mladino in ji odločno odsvetovati posvetiti se učiteljskemu stanu.

Tega pri nas (posebno na Kranjskem) ni potreba, ker pri nas skrbi za to vse slavna c. kr. deželna vlada sama, ki vzdržuje škandalozne šolske razmere! V tem smo mi pred Hrvati!

Čutiti je pa to vse že dobro pričel naš baron Schwarzw, ki sedaj študira, kako bi napravil na učiteljsku pripravljalni tečaj. Toda polomil ga bo s 5 letniki, ki jih misli uvesti ob tako škandalozni plači in poleg škandaloznih pravnih razmer učiteljstva.

Učiteljski politički dnevnik.

Izprožila se je tudi misel, da naj se osnuje politički dnevnik, ki naj bi narodu zagovarjal stališče učiteljstva in dajal direktive v boju.

Toda končno se je prišlo do zaključka, da naj se snovanje novega lista opusti, naj se pa pojasnuje stališče narodu po drugem političkem časopisu.

V to svrhu se je sestavil poseben odbor, ki ima nalogo voditi nadaljni boj in kateremu se za poseben fond v to svrhu pošilja od strani okrajnih društev redne mesečne doneske.

S tem učiteljskim fondom je omogočen le uspešen boj!

Resolucije.

Kot zaključek zborovanja so se po burni debati sprejele resolucije, ki niso obvezne le za člane „Saveza“, temveč za vse hrvaško in solidarno se izrazujoče srbsko učiteljstvo in ki se imajo izvesti od vseh učiteljev in izvoljenega osrednjega odbora.

Resolucije se glase:

Učiteljstvo, zbrano na izredni skupščini „Zveze hrvaških učiteljskih društev“,

1. Izraža svojo nejevoljo in ogorčenje, da materialni in pravni odnosi hrvaškega učiteljstva niso bili urejeni v zadnjem saborskem zasedanju!

2. Odklanja prazne pohvale in odločno odbija žalitve, ki so se ob priliki saborskih razprav zagrešile od gotovih ljudski zastopnikov na hrvaškem učiteljstvu, ker je svrha teh napadov očitna, da bi se z neresničnim opisovanjem ogorčenja, ki je zavaladalo med učiteljstvom, izbijal strankarski kapital.

3. Da se delovanje učiteljstva v vseh kulturnih in humanitarnih društvi ustavi in da učiteljstvo ne sodeluje več pri volitvah v občinske zastope, županijske skupščine in v sabor.

4. Učiteljstvo bo omejilo svoje delovanje na predpise šolskega zakona in bo poučeval vsak posamezni učitelj samo po 80 učencev.

5. Celokupno učiteljstvo, ne glede na to, če je združeno v „Zvezi“ ali ne, se zavezuje, da te sklepe izvede tudi v praksi.

Pasivni odpor.

Najhujši točki resolucije sta vsekakor abstinenca od narodnega dela in pasivni odpor.

Temhujše je obsojati vse razmere, ker jim je kriva vlada in nekaj poslancev, tako da je bilo učiteljstvo primorano poseči po najskrajnejšem sredstvu.

Ob brezvestnosti vlade in narodnih voditeljev bo trpel pri tem edinole — narod!

Popolna umaknitev učiteljstva iz javnega življenja bo občuten udarec za narodno življenje!

Pasivni odpor bo pa rodil posledico, da bo 30 do 40 odstotkov šoloobveznih otrok brez šolskega pouka.

Socijalna demokracija in hrv.-srb. učiteljstvo.

Z učiteljstvom pa simpatizujejo političke stranke.

Socijalna demokracija je v to svrhu sklicala poseben shod na večer zborovanja, na katerem se je razpravljala tema: Socijalna demokracija in učiteljstvo.

Ta pojav je vsekakor pozdravljati, da političke stranke ne iz strankarske dobičkalnosti, ki jo imajo pričakovati od učiteljstva, temveč iz vneme za razvoj učiteljskega stanu kot važnega kulturnega faktorja v narodu, nastopajo za učiteljstvo.

Že tolikrat smo mi poudarjali, naj puste političke stranke mirno in nepristrano izvrševati kulturni program učiteljstvu ter naj ne

izrabljajo učiteljsko kulturno delo v strankarske namene, ker to škoduje napredku.

Učiteljstvo pa pušča svojim članom izven organizacije in v organizaciji popolno političko svobodo po prepričanju, ki temelji na naprednem kulturnem temelju, ker je izključeno, da če deluje napredno v kulturi, da bi svoje stališče izpremenilo v politiki.

Z bojem do zmage!

Hrvaško in srbsko učiteljstvo je torej prvo, ki je za boj odločneje dvignilo zastavo našega stanu. Ono je prvo poseglo po radikalnejšem sredstvu.

Pokazalo je, da je zrelo!

Ista mora je, ki tlači učiteljstvo in šolstvo povsod. To so madeži one črne mačke, ki je tekla ob sankeji čez naš šolski zakon in ki nam je zapustila skupno gorje!

Dosedaj je puščalo učiteljstvo boriti se za šolstvo in učiteljstvo izvenučeljske faktorje; toda ti faktorji so izkazali, da niso voljni in da niti niso sposobni ocenjevati šolskih in učiteljskih interesov, zato je pričelo učiteljstvo samo aktivno posezati v boj in si bo samo izvojevalo svoja prava.

Vse avstrijsko učiteljstvo zre danes na hrvaško-srbsko učiteljstvo, ker pojav tam je naravna posledica, ki se bo prejalislej moralala roditi tudi pri nas.

Le kar si bo učiteljstvo samo izvojevalo, to bo imelo, tako prepričanje prevladuje danes v srcih vseh nas učiteljev; zato kličemo hrvaško-srbskemu učiteljstvu: **„Naprej zastava Slave! — Mi pridemo za Vami, bratje!“**

Poročila iz Zagreba.

O tem junaškem boju hrvaškega učiteljstva za kruh smo prejeli iz Zagreba ta-le poročila:

Zagreb, 11. maja 1911.

Danes se je pričelo v Zagrebu velikanško protestno zborovanje hrvaških učiteljev. Na dnevnem redu je bilo izboljšanje učiteljskih plač na Hrvaškem. Kakor znano, je ban Tomašić saboru že predložil vladno predlogo o izboljšanju učiteljskih plač, a jo pozneje zopet umaknil. Zborovanja se je udeležilo nad 1500 hrvaških učiteljev iz vseh krajev Hrvaške in Slavonije. Glavni predmet zborovanja tvori vprašanje, kako stališče naj zavzame hrvaško učiteljstvo proti vladi, ki ignorira zahteve učiteljev. Določilo se bo, ali prično učitelji s pasivno resistenco. V imenu srbskih učiteljev se je predsednik srbskega učiteljskega društva Dušan Popović izrazil popolno solidarnost s hrvaškimi tovariši in izjavil, da so Srbi podpirali Hrvate tudi v najskrajnejših slučajih. To izjavo so hrvaški učitelji vzeli z velikanskim odobravanjem na znanje. Zvečer se je vršilo veliko protestno zborovanje, ki so ga sklicali socialni demokrati. Na dnevnem redu je bila točka: Socijalna demokracija in učiteljstvo.

* * *

Zagreb, 12. maja 1911.

V Zagrebu se je včeraj bilo zbralo kakih 1500 učiteljev iz vse banovine, da na izrednem občnem zboru Zveze hrv. učit. društev manifestujejo za izboljšanje svojega zares bednega materialnega in moralnega položaja. Kakor znano, se je hrvaški sabor baval s tozadevno zakonsko predlogo, predloženo mu od strani vlade. Ali kako je skrpucala vlada to svojo predlogo! Tako, da je bilo jasno, da hoče le slepiti učitelje in javnost — tako, da je bilo že v naprej gotovo, da načrt ne bo vsprejet. Odklanjale so ga vse stranke in tudi one, ki so najbolj vnete za učiteljstvo. Ker vsa neodvisna in poštena hrvaška javnost ne smatra ureditve dohodkov in moralne pozicije stradalajočega učiteljstva le kakor stanovsko vprašanje učiteljstva, marveč — z ozirom na odločilni pomen šolske vzgoje za ves narodni napredek — kakor splošno narodno vprašanje, se pripisuje temu sestanku učiteljstva največjo važnost.

Naj navedem tu le par števil, ki drastično dokazujejo, kako nedostatna je bila briga poklicanih faktorjev na Hrvaškem za razvoj ljudskega šolstva. Nerazmerje med naraščanjem števila za šolski obisk godnih otrok in pospeševanjem šolstva je naravnost kričeče. Od leta 1888 pa do šolskega leta 1908—1909 je število za šolo godnih otrok naraslo od 243.538 na 386.731, torej za 143.193. V isti dobi pa so otvorili na Hrvaškem 313 novih ljudskih šol in namestili le 1059 novih učiteljev. Temu primerno je odpadlo na vsako

ново ljudsko šolo do 450 otrok, a na vsakega novega učitelja do 140 učencev. To je naloga, ki je učitelj enostavno ne more zmagovati, temmanj pa, če pri tem — trpi pomanjkanje. Posledice tudi niso izostale: število otrok, ki so zaradi pomanjkanja šol ostajali brez šolskega pouka, je od leta 1888 do 1908 naraslo od 90.702 na 127.945. Za takov mal narod kakor je hrvaški je to naravnost grozno število.

K temu pa se je pridružilo dejstvo, da je moralna pozicija hrvaškega učitelja naravnost obupna. Popolnoma odvisen od dobre ali zle volje svojega okrajnega načelnika, ki je zahteval od njega, da bodi njegov ogleduh in volilni priganjač, je bil hrvaški učitelj — suženj!

A če pomislimo sedaj, da je Hrvaška s svojim šolstvom avtonomna, da je le od lasne narodne vlade odvisna usoda šole in učiteljstva, se moramo le zgražati na dejstvih, ki smo jih navedli.

Zato je sedANJI sestanek hrvaškega učiteljstva prevažen dogodek v javnem življenju Hrvaške. In če se bodo sklepi glasili v smislu, da bo učiteljstvo odslej branilo z organizirano silo ugled svojega stanu in svoje človeško dostojanstvo, kar je še posebno dolžno sebi kakor stanu inteligentov, posebno pa če se odloči, da se ne bo več dajalo zlorabljati v nemoralne in protinarodne političke svrhe mogotev — potem mora hrvaški narod le pozdravljati svoje učiteljstvo, ki bo imelo zavest, da je ravno ono v veliki meri pripomoglo k ozdravljenju razkosanega in zastrupljenega življenja na Hrvaškem!

Slovensko napredno učiteljstvo stoji z vsemi simpatijami na strani hrvaškega in srbskega učiteljstva!

* * *

Zagreb, 12. maja 1911.

Včeraj dopoldne se je vršila v Zagrebu izredna skupščina Zveze hrvatskih učiteljskih društev.

Osrednji odbor je predlagal, naj se še počaka s sredstvi pasivne resistance. Učitelj Keller je pa predlagal, naj se pasivni odpor, t. j. služba po predpisih in abstinencia, strogo izvedeta, kar je odobril shod z viharim odobravanjem. Predsednik Kirin se je obotavljal dati resolucijo na glasovanje, zaradi česar je nastal tak vihar, da so morali prekiniti zborovanje. Nadaljnja posvetovanja je vodil podpredsednik Trstenjak. Z nekaterimi izpremembami je shod sprejel Kellerjevo resolucijo, po kateri morajo učitelji odložiti vsa neplačana častna mesta in sprejemati v šole v smislu zakona le toliko učencev, da jih pride na vsakega učitelja 80, kar bo provzročilo, da ne bo mogel v šolo hoditi velik del mladine, podvržene šolskemu obisku. Po shodu so korakali učitelji in učiteljice skozi Ilico pred Jelačićev spomenik, kjer je govoril podpredsednik Davorin Trstenjak. Skupščinarji so nato zapeli cesarsko pesem, potem so se razšli.

Kranjskim koleginjam.

Mislila sem že davno izpregovoriti besedico na tem, mestu svojim tovarišicam na Kranjskem. Povod mi je dalo predlansko zborovanje „Zaveze“ v Mariboru, in sicer volitev odbornikov „Zaveze“. Od raznih strani so se predlagali odborniki za razne kronovine, ki so zastopane v „Zavezi“. Štajerska je predlagala tri odbornike, Kranjska zraven vodstva (predsednika, tajnika in blagajnika) tudi tri in Primorska tudi tri. Med vsemi temi odborniki vidimo le eno žensko, ki zavzema edino odborniško mesto, s katerim razpolagata Trst in Istra. Tem lepše se nam to vidi, ako vemo, da je prišla iniciativa, naj stopi tudi ena ženska v odbor, od možke strani, in sicer brez najmanjše agitacije od strani učiteljic ter da so bili v tem edini tržaški in istrski učitelji. Podali so nam s tem lep dokaz, da ne smatrajo ženske za 20% manjvredne kot moškega, kakor je razmerje plač, ki jih imata oba še na Tržaškem, ampak da jo smatrajo sebi ravnopravno in enako vredno. Tako so storili tržaški in istrski učitelji, ki razpolagajo z edinim odborniškim mestom. Kaj podobnega pa niso storili Kranjci, ki imajo zraven vodstva še tri odbornike, torej skupno šest odborniških mest. Ko so se imeli predlagati in so se predlagali odborniki za Kranjsko, sem

opazila med kranjskimi učiteljicami nekako oporekanje, gibanje, nervoznost in nezadovoljnost. Ako bi bila vedela, kako se bo predlagalo in volilo za Primorsko, bi bila predlagala, naj se Kranjice oglašajo in zahtevajo zase vsaj eno odborniško mesto. Primorci so ostali konsekvantni v svojih nazorih (ter zopet predlagali in volili žensko v odbor. Čast jim! Tedanja nezadovoljnost med Kranjicami pa nam priča, da so se tudi one začele zavedati: ako so članice naše „Zaveze“, imajo v njej tudi enake pravice kot moški. Zdi se pa, da čut za ravnopravnost ni ravno razvit med tamošnjim ženskim svetom. Ali mi vsi moramo napredovati z duhom časa, moramo stremeti po tesnejšem združenju, po trdnjejši organizaciji, ali do vsega tega ne pridemo, dokler bomo delali razliko med moškim in žensko. Saj s tem se zadnje odganjajo od organizacije in slabi se skupnost. Mi pa moramo biti močni, moč je pa ravno v skupnosti. —

Ve pa, drage kolegice na Kranjskem, pokažite, da nimate smisla le za lepe toalete, za koketiranje in ne vem za kaj še, kakor trdijo nekateri o nas, ampak da hočete resno delati skupno s svojimi moškimi kolegi ter da hočete, da se to Vaše delo tudi uvaža. Ne vem, kako je na Kranjskem v tem oziru, ali pri nas sedi v odboru toliko moških, kolikor žensk in vsi skupaj skrbijo za prospeh društva. Skrbite tudi Vi, da spravite v odbor resne tovarišice, ki se bodo z veseljem lotile dela in ki bodo tem potom izsilile spoštovanje in uvaževanje. Ako bi se tako delo in stremenje ne hotelo uvaževati in upoštevati od moške strani, bi to značilo, da so oni daleč zaostali za današnjim prosvitljenim vekom in da, dokler ostane tako, ne bo sloge in zaradi tega tudi moči ne, saj „v slogi je moč“, in da še dolgo ne prisije učitelstvu solnce lepše bodočnosti. Sicer pa vidimo dandanes učiteljico ne le kot odbornico v okrajnih učiteljskih društvih, ampak je v odboru „Avstr. slov. uč. zveze“ tudi ena odbornica. In kje ni dandanes ženske? Celo v parlamentih jih vidimo!

Na delo tedaj, drage tovarišice, ne ločene ali celo proti moškim, ampak skupno z njimi delujte za skupne smotre ter poskrbite za to, da bo po prihodnjih volitvah izmed šestih odbornikov za Kranjsko sedela v odboru vsaj ena odbornica. Da se razumemo! Ne gre tukaj za čast, ampak za princip ravnopravnosti! Primorka.

Šolske kazni in učiteljstvo.

(Nekatere načelne točke iz govora nadučitelja Fr. Brinarja o priliki učiteljskega zborovanja dne 7. maja t. l. v Celju.)

Učiteljstvo slovesno odklanja vsako krivdo zaradi šolskih kazni; ono ima v svojem delovanju le blagor ljudstva pred očmi, zaradi česar iskreno želi, da bi se šolske kazni čim najbolj zmanjševale ter blagruje one srečne šole, na katerih se da izhajati brez šolskih kazni.

Učiteljstvo je na stališču, da se naj šolske kazni nalagajo le v onih slučajih, kjer je upati, da dosežejo svoj smoter, t. j. da se zaradi njih šolsko obiskovanje v resnici izboljša.

Žalostno dejstvo je, da je v naši državi število analfabetov precej visoko, ravno tako je dokazano, da je ravno v naši državi razmeroma najslabši šolski obisk. Glavni vzrok temu tiči v neugodnih krajevnih, pred vsem pa v nezdravih socialnih razmerah. Idimo med preprosti narod! Koliko pomanjkanja, koliko ubožstva se nam razgrinja pred očmi! Žalostnih socialnih razmer ne bodo ozdravile še tako krute šolske kazni, tukaj je treba vse drugih, temeljitih zdravnikov. S šolskimi kaznimi se doseže nasprotni uspeh: gorje se še poveča, ljudstvo se jezi na šolo, preklinja učiteljstvo, šolski obisk postaja še slabši.

Preobsežni šolski okolisi s sto in sto šolskih otrok naj se tam, kjer so dani pogoji razdele na več manjših okolišev, da bi otroci imeli blizu v šolo, čeravno bi dotična šola štela manj razredov. Izkusnja uči, da se da tudi na najnižje organiziranih šolah lepo delovati samo, da niso prenapolnjene in da je reden šolski obisk.

So pa tudi starši, ki so iz teh ali onih razlogov načelni nasprotniki šoli in vsaki izobrazbi. Ni malo število onih roditeljev, ki bi svoje otroke lahko pošiljali v šolo,

pa jih nalašč nočejo, iz gole upornosti ne. Imamo pa tudi opraviti s strankami, ki v sebi nem pohlepu po posvetnem blagu na načelovski način izrabljajo svoje ali v varstvo jim izročene otroke z raznimi opravili ter jih zaradi tega odtegujejo šoli.

Takim upornikom in izsevalcem naj bi s strogimi šolskimi kaznimi vbilo v glavo respekt pred šolskim zakonom. Vsaka obzirnost in popustljivost proti takim ljudem bi bila neumestna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za letošnjo glavno skupščino v Trstu so prijavila sledeča Zavezina društva:

IX. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:

33. Emil Pakiž, šolski voditelj pri Svetem Križu;
34. Karel Gruntar, učitelj v Bazovici;
35. Ida Posega, učiteljica v Rojanu;
36. Marija Humplik, učiteljica v Barokovljah;
37. Marija Godina, učiteljica v Škedenju;
38. Teodor Betriani, učitelj v Trstu;
39. Marija Cok, učiteljica v Katinaru;
40. Gustav Waschte, učitelj v Trstu;
41. Ivan Daneu, šolski voditelj v Vrdeli;
42. Fran Kos, učitelj v Trstu;
43. Josipina Vatovec, učiteljica na Opčinah.

Imenstniki:

2. Marica Černigoj, vrtnarica v Rojanu;
3. Josip Sorč, učitelj na Opčinah;
4. Josipina Škerjanec, učiteljica na Opčinah.

X. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:

44. Štipko Jelenec, nadučitelj na Dvoru;
 45. Jožica Verec, učiteljica v Valtu vasi;
 46. Ana Bantan, učiteljica v Beli cerkvi.
- XI. Slovensko učit. društvo v Istri:
47. Fran Erjanič, nadučitelj v Predloki;
 48. I. Šuc, učitelj v Dolini;
 49. Valerija Majer, učiteljica v Dekanih;
 50. Avgusta Res, učiteljica v Boljuncu;
 51. Helena Prešeren, učiteljica v Dekanih.

XII. Šmarsko-rogaško učit. društvo:

52. Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici;
53. Pavel Flerč, nadučitelj pri Svetem Stefanu;
54. Franc Horvat, učitelj v Ponikvi.

XIII. Učiteljsko društvo za celjski okraj:

55. Franciška Bizjak, učiteljica v Zgornji Ponikvi;
56. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju;
57. Ivan Logar, učitelj v p. v Celju;
58. Anton Petriček, nadučitelj v Žaleu;
59. Ciril Pregelj, učitelj v Petrovčah;
60. Fani Tajnik, učiteljica pri Sv. Petru;
61. Rozina Vidali, učiteljica v Libovljah.

Imenstniki:

5. Alojzij Recelj, učitelj v Š. Juriju;
6. Franc Kranjc, učitelj v Celju;
7. Franc Brinar, nadučitelj v Gotovljah;

XIV. Učiteljsko društvo za laški okraj:

62. Anton Gnus, nadučitelj v Dolu;
63. Oskar Moll, učitelj v Trbovljah;
64. Martin Slopešek, nadučitelj v Sent Petru;
65. Karel Pestevšek, učitelj v Laškem;
66. Miroslava Gnus, učiteljica žen. roč. del v Dolu.

XV. Učiteljsko društvo šolskega okraja Konjice:

67. Karel Mravljak, učitelj v Žrečah pri Konjicah;
68. Ivan Womer, učitelj pri Sv. Kungundi na Pohorju.

XVI. Gornjegrajsko učiteljsko društvo:

69. Nežica Pirc, učiteljica pri Sv. Frančišku Ksaveriju;
70. Fran Božanc, učitelj v Mozirju.

XVII. Okrajno učiteljsko društvo v Ormožu:

71. Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu;
72. Martin Salamun, nadučitelj pri Sv. Miklavžu.

Imenstnik:

8. Jakob Preindl, učitelj pri Veliki Nedelji.

XVIII. Šentlenartsko učit. društvo:

73. Vekoslav From, učitelj pri Sv. Lenartu v Slov. gor.;
74. Ernest Horvat, učitelj pri Sv. Benediku v Slov. gor.

XIX. Pedagoško društvo v Krškem:

75. Ivan Malnarič, nadučitelj pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

XX. Ljutomersko učit. društvo:

76. Simon Ovahte, nadučitelj pri Mali Nedelji.

Imenstnik:

9. Ivan Tomažič, nadučitelj na Stari cesti.

Prosimo, da nam prijavijo še druga Zavezina društva svoje delegete, da jih priobčimo v prihodnji številki „Učiteljskega To-

variša“.

Za vodstvo Zaveze

L. Jelenec.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 1. junija t. l. popoldne ob 4. uri v Narodnem domu v Ljubljani.

Dnevni red je:

1. Pozdrav.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Volitev odbora.
4. Volitev delegatov k zborovanju „Zaveze“.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi za odbor:

Janko Žirovnik,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za litjski okraj ima svoj občni zbor dne 21. maja t. l. v Toplicah pri Zagorju ob Savi v poslopuj ondotne ljudske šole. Začetek zborovanja ob 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Razgovor o konferenčni temi: Računanje v ponavljalni in o poslanih vodilnih mislih: A. splošnih in B. posebnih — sestavljene po poročevalcu tov. nadučitelju I. Polaku.
3. Razgovor o občnih šolskih vprašanjih.
4. Poročila društvenih funkcionarjev in volitev novega odbora.
5. Volitev delegatov k „Zavezini“ zborovanju v Trstu.
6. Nasveti in predlogi.
7. Ogled steklarne, elektrarne in premo-gove pralnice v Toplicah.

K mnogobrojni udeležbi najljubše vabi odbor.

Učiteljsko društvo za logaški šol. okraj je imelo svoj letni občni zbor dne 14. maja v Gornjem Logatcu.

Predsednik tov. Leopold Punčuh otvori zborovanje s presrečnim pozdravom in se spominja v nagovoru tudi umrlega člana Pavla Silca s pozivom na navzoče, da se dvignejo s sedežev v znak sožalja in počaščenja njegovega spomina. Z radostnim srcem pa omenja, da je doletela v tekočem letu društvo izredna čast, ker je bila imenovana njega vrla članica tovarišica Marija Kavčičeva iz Idrije ravnateljicam na tamošnji ljudski šoli.

Nato je predaval sodni svetnik g. Fran Milčinski o temi „Sodelovanje šole in učiteljstva pri otroškem varstvu“. V času, ko tira otroka pomanjkanje nevdružno v pogubonosno nemoralnost, je neobhodno potrebno, da zastavi učitelj vse sile, ki naj otroku ohranijo, oziroma zopet pridobijo „raj mladosti“. Da je pa mogoče uspešno delovanje, je treba zanimanja, ljubezni in brezkrajne potrpežljivosti. Treba je poznati uместna izboljševalna sredstva. Ako hočemo kaj ukreniti glede zanemarjenega otroka, moramo staviti diagnozo, pri čemer pridejo v poštev duševne kakor telesne zmožnosti. Če otroka proučimo, če poznamo njegovo prejšnje življenje, potem ni težka ordinacija pravega zdravlila.

Spričo neugodnih razmer, ki obstojajo v tem oziru v naši državi, je računati tudi na obilne materialne zapreke. Zato moramo izbirati najcenejša sredstva. Kot taka so se dosedaj najbolj obnesla:

- a) zaščitno nadzorstvo (varuštvo) — sredstvo, ki kaže prav dobre učinke glede na izboljšanje vedenja in pridnosti zanemarjenega otroka;
- b) premestitev otroka iz ene družine v drugo, in sicer proti plačilu ali zastonj in
- c) izročitev otroka v varstvo kakemu zavodu.

To bi bil nekako izvleček iz izborna sestavljenega referata, ki nam ga je podal predavatelj — priznava več strokovnjak na tem polju. Za njegov prijazen odziv povabilu mu izreče predsednik društva v imenu vseh navzočih toplo zahvalo.

Kot drugi poročevalec je nastopil ljubi nam tovariš-abstinent Ivan Bezeljak, ki je razpravljao o temi „Kako delujmo moderna šola za telesni razvoj mladine“. Nasveti in končne teze, ki nam jih je podal, smo vzeli s popolnim odobravanjem na znanje. V debato, ki se je vnela koncem poročila, so posegli vmes tov. Rajko Novak, sod. svetnik g. Milčinski in dež. poslanec tov. Engelbert Gangl, ki je slednjič še predlagal to-le resolucijo:

„Učiteljsko društvo za Logaški šolski okraj pozivlja „Zavezo avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, naj se obrne na pristojna oblastva, da se čimprej uvedo za telovadbo na ljudskih šolah ugodnejše poveljevanje, kije v soglasju z našimi telovadnimi društvi.“ — Resolucija je bila z navdušenjem sprejeta. V sreih vseh je odmevala ena misel, prevela nas je en duh, ki je dal izraza v glasnih besedah: „Politiko ven iz šol, telovadbo noter! Kličemo jo z iskrenim prepričanjem nazaj!“

Po odobrenju tajniškega in blagajniškega poročila, ki sta ga pregledali tovarišici Fanci Novakova in Poldka Kosova, je bil enoglasno izvoljen stari odbor, nakar smo izvolili tri delegete za Zavezino zborovanje.

R.

Štajersko.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 11. maja, pri Sv. Duhu. Kljub neprijaznemu vremenu zarana se je vendar zbralo povoljno število udeležencev-neustrašencev! Vsa čast jim!

Prereševala so se živahno vprašanja za letošnje uradne konference; omenim naj le skrbno, marljivo sestavljeno poročilo tov. Mavriča. Delegetom za glavno zborovanje „Zaveze“ se izvolita tov. Ovahte in Tomažič.

Po duševnem naporu smo se razvedrili pri zlahtni kapljici ter postali prav židane volje v družbi dragih gostov od Sv. Jurja in Mala nedelje. Le žal, da nam je prehitro potekel čas zabave.

Na veselo snidenje vseh pri prihodnjem zborovanju pri Kapeli!

Slovenjebistriško učit. društvo. Dne 4. maja je bilo, ko smo hoteli v senčnate Studenice, da tam zborujemo in pozdravimo draga nam gosta g. dr. M. Potočnika, profesorja iz Maribora. Slovesno nas je že od daleč pozdravil orjak Bož — presrečno nas sprejela vro okrašena dvorana ljudske šole. Presrečna hvala gospé Vobičevi za trud okusne okrasbe.

Predsednik tov. Koki pozdravi predrage goste: g. Potočnika, tovariša Majhna, Ozmeca, Čoklna in cenjene tovariše iz Ponikve, prinaša pozdrave zborovalcem od trške občine in krajnega šolskega sveta tamkajšnjega in prejde k razgovoru o temah za uradno konferenco in drugih važnih stanovskih in društvenih zadevah. Kot delegat za Zavezo je izvoljen tov. Krotky.

Nato predava g. M. Potočnik, profesor našega naraščanja v Mariboru o ustavi. V svojem zanimivem predavanju nam je podal razvitek ustave — njen obstoj in direktivo: kaj in kdaj in koliko se naj nudi ljudskošolskemu učencu.

Kako hvaležen mi je bil vsak, je pokazalo ob koncu navdušeno odobravanje in vzkliki, izražajoči one močne vezi, ki nas vežejo z njim.

Ta navdušenost nas je popeljala in sprem-ljala tja v prijazno hišo g. Koropca, privabila marsikatero odkrito in presrečno besedo, nudila priliko, da smo g. profesorju povedali, da ga imamo radi — jako radi in da nam je bil sestanek z njim svetlozaren moment, a razstanelek težak.

Šentlenartsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. maja t. l. pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu je bila udeležba članov in dragih gostov od blizu in daleč nepričakovano častna.

Tokrat smo s posebnim zanimanjem poslušali izborna izvajanja tov. Klemenčiča „O vrednosti utrakvističnih šol“. Po daljši debati smo sprejeli sledeče teze:

1. Utrakvistične šole so iz psihološkega in pedagoškega stališča napredovanju učencev na kvar in so tudi protipostavne. (Razsodba upravnega sodišča 16. maja 1908., št. 5993 ex 1907.)

2. Slovenskih otrok, ki niso zmožni nemščine že od doma, se ne sme siliti ne sprejemati v nemške šole, ker je enakomerno napredovanje nemogoče. (Razsodba uprav. sodišča lex Perek.)

3. Utrakvistične šole in nemške šole s slovenskimi učenci ne morejo vzgajati k rodni narodnosti, kakor to zahteva § 71. šol. in uč. reda.

4. Slovensko učiteljstvo se poprimi z isto vneto § 71. al. 2. šol. in uč. reda kakor nemško učiteljstvo. Veliko krivde mlačne narodne zavednosti našega naroda nosi slovensko učiteljstvo. Otroka lahko vzgojimo narodno zavednega, a še vedno ostane narodno strpljiv.

5. Na slovenskih šolah nastavlja učiteljstvo drugačnega mišljenja (renegate) je protipostavno, ker to gotovo ne more vzgajati k rodni narodnosti.

6. „Zveza“ naj sestavi imenik vseh utrakvističnih šol in ga odstopi slov. nar. svetu, da ta stori korake v smislu uprav. sodišča.

7. „Zveza“ naj stori korake pri dež. šol. svetu, da ta prekliče odlok z dne 6. avg. 1901, št. 2954 al. 7. (Končnik III. str. 39), ker je uvedba drugega dež. jezika kot učenega jezika protipostavna. Nemščina se naj v naših ljudskih šolah poučuje kot predmet, in naj se ji odkaže toliko ur, da se bo smoter mogel doseči.

Drugi del referata „Kako se naj uredi nemški pouk na slov. šolah“ se je moral zaradi pozne ure preložiti na prihodnje zborovanje začetkom junija pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Želimo, da bi tudi druga spodnještajerska učit. društva premotrivala to izredno važno vprašanje.

Po zborovanju se je vršil v prostorih g. Mlinariča mnogobrojno obiskan koncert, ki ga je priredila šentlenartska narodna godba — plod učiteljskega dela. Akoravno šele kratko dobo obstoječa, je vendar sijajno rešila svoj obširni in močni vzpored, nudeč nam s preciznim prednašanjem posameznih točk izreden užitek. — Na zopetno polnoštevilno snidenje!

Slovensko učit. društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 4. maja t. l. v Mariboru. Vkljub neugodnemu vremenu se nas je vendarle zbralo 31. Tov. predsednik pozdravi novega uda, tov. Friderika Lečnika iz Sv. Lovrenca nad Mariborom, in naznani, da je pismeno čestitil tov. Čočuh k njegovemu imenovanju za nadučitelja v Jarenini. Prešli smo potem na dnevni red. Dopisi: 1. „Zveza“ zahteva društveni izkaz. 2. Seja „Zvezinega odbora“ dne 7. maja 1911. Pogovarjali smo se

opazila med kranjskimi učiteljicami nekako oporekanje, gibanje, nervoznost in nezadovoljnost. Ako bi bila vedela, kako se bo predlagalo in volilo za Primorsko, bi bila predlagala, naj se Kranjice oglašajo in zahtevajo zase vsaj eno odborniško mesto. Primorci so ostali konsekvantni v svojih nazorih (ter zopet predlagali in volili žensko v odbor. Čast jim! Tedanja nezadovoljnost med Kranjicami pa nam priča, da so se tudi one začele zavedati: ako so članice naše „Zaveze“, imajo v njej tudi enake pravice kot moški. Zdi se pa, da čut za ravnopravnost ni ravno razvit med tamošnjim ženskim svetom. Ali mi vsi moramo napredovati z duhom časa, moramo stremiti po tesnejšem združenju, po trdnjejši organizaciji, ali do vsega tega ne pridemo, dokler bomo delali razliko med moškim in žensko. Saj s tem se zadnje odganjajo od organizacije in slabi se skupnost. Mi pa moramo biti močni, moč je pa ravno v skupnosti. —

Ve pa, drage kolegice na Kranjskem, pokažite, da nimate smisla le za lepe toalete, za koketiranje in ne vem za kaj še, kakor trdijo nekateri o nas, ampak da hočete resno delati skupno s svojimi moškimi kolegi ter da hočete, da se to Vaše delo tudi uvaža. Ne vem, kako je na Kranjskem v tem oziru, ali pri nas sedi v odboru toliko moških, kolikor žensk in vsi skupaj skrbijo za prospeh društva. Skrbite tudi Vi, da spravite v odbor resne tovarišice, ki se bodo z veseljem lotile dela in ki bodo tem potom izsilile spoštovanje in uvaževanje. Ako bi se tako delo in stremenje ne hotelo uvaževati in upoštevati od moške strani, bi to značilo, da so oni daleč zaostali za današnjim prosvitljenim vekom in da, dokler ostane tako, ne bo sloge in zaradi tega tudi moči ne, saj „v slogi je moč“, in da še dolgo ne prisije učitelstvu solnce lepše bodočnosti. Sicer pa vidimo dandanes učiteljico ne le kot odbornico v okrajnih učiteljskih društvih, ampak je v odboru „Avstr. slov. uč. zveze“ tudi ena odbornica. In kje ni dandanes ženske? Celo v parlamentih jih vidimo!

Na delo tedaj, drage tovarišice, ne ločene ali celo proti moškim, ampak skupno z njimi delujte za skupne smotre ter poskrbite za to, da bo po prihodnjih volitvah izmed šestih odbornikov za Kranjsko sedela v odboru vsaj ena odbornica. Da se razumemo! Ne gre tukaj za čast, ampak za princip ravnopravnosti!

Primorka.

Šolske kazni in učiteljstvo.

(Nekatere načelne točke iz govora nadučitelja Fr. Brinarja o priliki učiteljskega zborovanja dne 7. maja t. l. v Celju.)

Učiteljstvo slovesno odklanja vsako krivdo zaradi šolskih kazni; ono ima v svojem delovanju le blagor ljudstva pred očmi, zaradi česar iskreno želi, da bi se šolske kazni čim najbolj zmanjševale ter blagruje one srečne šole, na katerih se da izhajati brez šolskih kazni.

Učiteljstvo je na stališču, da se naj šolske kazni nalagajo le v onih slučajih, kjer je upati, da dosežejo svoj smoter, t. j. da se zaradi njih šolsko obiskovanje v resnici izboljša.

Žalostno dejstvo je, da je v naši državi število analfabetov precej visoko, ravno tako je dokazano, da je ravno v naši državi razmeroma najslabši šolski obisk. Glavni vzrok temu tiči v neugodnih krajevnih, pred vsem pa v nezdravih socialnih razmerah. Idimo med preprosti narod! Koliko pomanjkanja, koliko ubožstva se nam razgrinja pred očmi! Žalostnih socialnih razmer ne bodo ozdravile še tako krute šolske kazni, tukaj je treba vse drugih, temeljitih zdravnikov. S šolskimi kaznimi se doseže nasprotni uspeh: gorje se še poveča, ljudstvo se jezi na šolo, preklinja učiteljstvo, šolski obisk postaja še slabši.

Preobsežni šolski okolisi s sto in sto šolskih otrok naj se tam, kjer so dani pogoji razdele na več manjših okolišev, da bi otroci imeli blizu v šolo, čeravno bi dotična šola štela manj razredov. Izkusnja uči, da se da tudi na najnižje organiziranih šolah lepo delovati samo, da niso prenapolnjene in da je reden šolski obisk.

So pa tudi starši, ki so iz teh ali onih razlogov načelni nasprotniki šoli in vsaki izobrazbi. Ni malo število onih roditeljev, ki bi svoje otroke lahko pošiljali v šolo,

pa jih nalašč nočejo, iz gole upornosti ne. Imamo pa tudi opraviti s strankami, ki v sebi nem pohlepu po posvetnem blagu na načelovški način izrabljajo svoje ali v varstvo jim izročene otroke z raznimi opravili ter jih zaradi tega odtegujejo šoli.

Takim upornikom in izsevalcem naj bi s strogimi šolskimi kaznimi vbilo v glavo respekt pred šolskim zakonom. Vsaka obzirnost in popustljivost proti takim ljudem bi bila neumestna.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegete za letošnjo glavno skupščino v Trstu so prijavila sledeča Zavezina društva:

IX. Učiteljsko društvo za Trst in okolico:

33. Emil Pakiž, šolski voditelj pri Svetem Križu;
34. Karel Gruntar, učitelj v Bazovici;
35. Ida Posega, učiteljica v Rojanu;
36. Marija Humplik, učiteljica v Barokovljah;
37. Marija Godina, učiteljica v Škednju;
38. Teodor Betriani, učitelj v Trstu;
39. Marija Cok, učiteljica v Katinaru;
40. Gustav Wasche, učitelj v Trstu;
41. Ivan Daneu, šolski voditelj v Vrdeli;
42. Fran Kos, učitelj v Trstu;
43. Josipina Vatovec, učiteljica na Opčinah.

Imenstniki:

2. Marica Černigoj, vrtnarica v Rojanu;
3. Josip Sorč, učitelj na Opčinah;
4. Josipina Škerjanec, učiteljica na Opčinah.

X. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo:

44. Štipko Jelenec, nadučitelj na Dvoru;
 45. Jožica Verec, učiteljica v Valtu vasi;
 46. Ana Bantan, učiteljica v Beli cerkvi.
- XI. Slovensko učit. društvo v Istri:
47. Fran Erjanič, nadučitelj v Predloki;
 48. I. Šuc, učitelj v Dolini;
 49. Valerija Majer, učiteljica v Dekanih;
 50. Avgusta Res, učiteljica v Boljuncu;
 51. Helena Prešeren, učiteljica v Dekanih.

XII. Šmarsko-rogaško učit. društvo:

52. Tomo Kurbus, nadučitelj v Slivnici;
53. Pavel Flerč, nadučitelj pri Svetem Stefanu;
54. Franc Horvat, učitelj v Ponikvi.

XIII. Učiteljsko društvo za celjski okraj:

55. Franciška Bizjak, učiteljica v Zgornji Ponikvi;
56. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju;
57. Ivan Logar, učitelj v p. v Celju;
58. Anton Petriček, nadučitelj v Žaleu;
59. Ciril Pregelj, učitelj v Petrovčah;
60. Fani Tajnik, učiteljica pri Sv. Petru;
61. Rozina Vidali, učiteljica v Libovjah.

Imenstniki:

5. Alojzij Recelj, učitelj v Š. Juriju;
6. Franc Kranjc, učitelj v Celju;
7. Franc Brinar, nadučitelj v Gotovljah;
- XIV. Učiteljsko društvo za laški okraj:
62. Anton Gnus, nadučitelj v Dolu;
63. Oskar Moll, učitelj v Trbovljah;
64. Martin Slopešek, nadučitelj v Sent Petru;
65. Karel Pestevšek, učitelj v Laškem;
66. Miroslava Gnus, učiteljica žen. roč. del v Dolu.

XV. Učiteljsko društvo šolskega okraja Konjice:

67. Karel Mravljak, učitelj v Žrečah pri Konjicah;
68. Ivan Womer, učitelj pri Sv. Kungundi na Pohorju.

XVI. Gornjegrajsko učiteljsko društvo:

69. Nežica Pirc, učiteljica pri Sv. Frančišku Ksaveriju;
70. Fran Božanc, učitelj v Mozirju.

XVII. Okrajno učiteljsko društvo v Ormožu:

71. Josip Rajšp, nadučitelj v Ormožu;
72. Martin Salamun, nadučitelj pri Sv. Miklavžu.

Imenstniki:

8. Jakob Preindl, učitelj pri Veliki Nedelji.

XVIII. Šentlenartsko učit. društvo:

73. Vekoslav From, učitelj pri Sv. Lenartu v Slov. gor.;
74. Ernest Horvat, učitelj pri Sv. Benediktu v Slov. gor.

XIX. Pedagoško društvo v Krškem:

75. Ivan Malnarič, nadučitelj pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

XX. Ljutomersko učit. društvo:

76. Simon Ovahte, nadučitelj pri Mali Nedelji.

Imenstniki:

9. Ivan Tomažič, nadučitelj na Stari cesti.

Prosimo, da nam prijavijo še druga Zavezina društva svoje delegete, da jih priobčimo v prihodnji številki „Učiteljskega To-variša“.

Za vodstvo Zaveze

L. Jelenec.

Kranjsko.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj Ljubljanske okolice ima svoj redni občni zbor dne 1. junija t. l. popoldne ob 4. uri v Narodnem domu v Ljubljani.

Dnevni red je:

1. Pozdrav.
2. Poročilo tajnika in blagajnika.
3. Volitev odbora.
4. Volitev delegatov k zborovanju „Zaveze“.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi za odbor:

Janko Žirovnik,
t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za litjski okraj ima svoj občni zbor dne 21. maja t. l. v Toplicah pri Zagorju ob Savi v poslopuj odnotne ljudske šole. Začetek zborovanja ob 2. uri popoldne.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Razgovor o konferenčni temi: Računanje v ponavljalni in o poslanih vodilnih mislih: A. splošnih in B. posebnih — sestavljene po poročevalcu tov. nadučitelju I. Polaku.
3. Razgovor o občnih šolskih vprašanjih.
4. Poročila društvenih funkcionarjev in volitev novega odbora.
5. Volitev delegatov k „Zavezini“ zborovanju v Trstu.
6. Nasveti in predlogi.
7. Ogled steklarne, elektrarne in premo-gove pralnice v Toplicah.

K mnogobrojni udeležbi najljubše vabi odbor.

Učiteljsko društvo za logaški šol. okraj je imelo svoj letni občni zbor dne 14. maja v Gornjem Logatcu.

Predsednik tov. Leopold Punčuh otvori zborovanje s presrečnim pozdravom in se spominja v nagovoru tudi umrlega člana Pavla Silca s pozivom na navzoče, da se dvignejo s sedežev v znak sožalja in počaščenja njegovega spomina. Z radostnim srcem pa omenja, da je doletela v tekočem letu društvo izredna čast, ker je bila imenovana njega vrla članica tovarišica Marija Kavčičeva iz Idrije ravnateljicam na tamošnji ljudski šoli.

Nato je predaval sodni svetnik g. Fran Milčinski o temi „Sodelovanje šole in učiteljstva pri otroškem varstvu“. V času, ko tira otroka pomanjkanje nevdružno v pogubonosno nemoralnost, je neobhodno potrebno, da zastavi učitelj vse sile, ki naj otroku ohranijo, oziroma zopet pridobijo „raj mladosti“. Da je pa mogoče uspešno delovanje, je treba zanimanja, ljubezni in brezmejnje potrpežljivosti. Treba je poznati uместna izboljševalna sredstva. Ako hočemo kaj ukreniti glede zanemarjenega otroka, moramo staviti diagnozo, pri čemer pridejo v poštev duševne kakor telesne zmožnosti. Če otroka proučimo, če poznamo njegovo prejšnje življenje, potem ni težka ordinacija pravega zdravlila.

Spričo neugodnih razmer, ki obstajajo v tem oziru v naši državi, je računati tudi na obilne materialne zapreke. Zato moramo izbirati najcenejša sredstva. Kot taka so se dosedaj najbolj obnesla:

- a) zaščitno nadzorstvo (varuštvo) — sredstvo, ki kaže prav dobre učinke glede na izboljšanje vedenja in pridnosti zanemarjenega otroka;
- b) premestitev otroka iz ene družine v drugo, in sicer proti plačilu ali zastonj in
- c) izročitev otroka v varstvo kakemu zavodu.

To bi bil nekako izvleček iz izborna sestavljenega referata, ki nam ga je podal predavatelj — priznava več strokovnjak na tem polju. Za njegov prijazen odziv povabilu mu izreče predsednik društva v imenu vseh navzočih toplo zahvalo.

Kot drugi poročevalec je nastopil ljubi nam tovariš-abstinent Ivan Bezeljak, ki je razpravljalo o temi „Kako delujmo moderna šola za telesni razvoj mladine“. Nasveti in končne teze, ki nam jih je podal, smo vzeli s popolnim odobravanjem na znanje. V debato, ki se je vnela koncem poročila, so posegli vmes tov. Rajko Novak, sod. svetnik g. Milčinski in dež. poslanec tov. Engelbert Gangl, ki je slednjič še predlagal to-le resolucijo:

„Učiteljsko društvo za Logaški šolski okraj pozivlja „Zavezo avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, naj se obrne na pristojna oblastva, da se čimprej uvedo za telovadbo na ljudskih šolah ugodnejše poveljevanje, kije v soglasju z našimi telovadnimi društvi.“ — Resolucija je bila z navdušenjem sprejeta. V sreih vseh je odmevala ena misel, prevela nas je en duh, ki je dal izraza v glasnih besedah: „Politiko ven iz šol, telovadbo noter! Kličemo jo z iskrenim prepričanjem nazaj!“

Po odobrenju tajniškega in blagajniškega poročila, ki sta ga pregledali tovarišici Fanci Novakova in Poldka Kosova, je bil enoglasno izvoljen stari odbor, nakar smo izvolili tri delegete za Zavezino zborovanje.

R.

Štajersko.

Ljutomersko učiteljsko društvo je zborovalo v četrtek, dne 11. maja, pri Sv. Duhu. Kljub neprijaznemu vremenu zarana se je vendar zbralo povoljno število udeležencev-neustrašencev! Vsa čast jim!

Prereševala so se živahno vprašanja za letošnje uradne konference; omenim naj le skrbno, marljivo sestavljeno poročilo tov. Mavriča. Delegetom za glavno zborovanje „Zaveze“ se izvolita tov. Ovahte in Tomažič.

Po duševnem naporu smo se razvedrili pri zlahtni kapljici ter postali prav židane volje v družbi dragih gostov od Sv. Jurja in Mala nedelje. Le žal, da nam je prehitro potekel čas zabave.

Na veselo snidenje vseh pri prihodnjem zborovanju pri Kapeli!

Slovenjebistriško učit. društvo. Dne 4. maja je bilo, ko smo hoteli v senčnate Studenice, da tam zborujemo in pozdravimo draga nam gosta g. dr. M. Potočnika, profesorja iz Maribora. Slovesno nas je že od daleč pozdravil orjak Bož — presrečno nas sprejela vro okrašena dvorana ljudske šole. Presrečna hvala gospé Vobičevi za trud okusne okrasbe.

Predsednik tov. Koki pozdravi predrage goste: g. Potočnika, tovariša Majhna, Ozmeča, Čoklna in cenjene tovariše iz Ponikve, prinaša pozdrave zborovalcem od trške občine in krajnega šolskega sveta tamkajšnjega in prejde k razgovoru o temah za uradno konferenco in drugih važnih stanovskih in društvenih zadevah. Kot delegat za Zavezo je izvoljen tov. Krotky.

Nato predava g. M. Potočnik, profesor našega naraščanja v Mariboru o ustavi. V svojem zanimivem predavanju nam je podal razvitek ustave — njen obstoj in direktivo: kaj in kdaj in koliko se naj nudi ljudskošolskemu učencu.

Kako hvaležen mi je bil vsak, je pokazalo ob koncu navdušeno odobravanje in vzkliki, izražajoči one močne vezi, ki nas vežejo z njim.

Ta navdušenost nas je popeljala in sprem-ljala tja v prijazno hišo g. Koropca, privabila marsikatero odkrito in presrečno besedo, nudila priliko, da smo g. profesorju povedali, da ga imamo radi — jako radi in da nam je bil sestanek z njim svetlozaren moment, a razstaneč težak.

Šentlenartsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. maja t. l. pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu je bila udeležba članov in dragih gostov od blizu in daleč nepričakovano častna.

Tokrat smo s posebnim zanimanjem poslušali izborna izvajanja tov. Klemenčiča „O vrednosti utrakvističnih šol“. Po daljši debati smo sprejeli sledeče teze:

1. Utrakvistične šole so iz psihološkega in pedagoškega stališča napredovanju učencev na kvar in so tudi protipostavne. (Razsodba upravnega sodišča 16. maja 1908., št. 5993 ex 1907.)

2. Slovenskih otrok, ki niso zmožni nemščine že od doma, se ne sme siliti ne sprejemati v nemške šole, ker je enakomerno napredovanje nemogoče. (Razsodba uprav. sodišča lex Perek.)

3. Utrakvistične šole in nemške šole s slovenskimi učenci ne morejo vzgajati k rodni narodnosti, kakor to zahteva § 71. šol. in uč. reda.

4. Slovensko učiteljstvo se poprimi z isto vneto § 71. al. 2. šol. in uč. reda kakor nemško učiteljstvo. Veliko krivde mlačne narodne zavednosti našega naroda nosi slovensko učiteljstvo. Otroka lahko vzgojimo narodno zavednega, a še vedno ostane narodno strpljiv.

5. Na slovenskih šolah nastavlja učiteljstvo drugačnega mišljenja (renegate) je protipostavno, ker to gotovo ne more vzgajati k rodni narodnosti.

6. „Zveza“ naj sestavi imenik vseh utrakvističnih šol in ga odstopi slov. nar. svetu, da ta stori korake v smislu uprav. sodišča.

7. „Zveza“ naj stori korake pri dež. šol. svetu, da ta prekliče odlok z dne 6. avg. 1901, št. 2954 al. 7. (Končnik III. str. 39), ker je uvedba drugega dež. jezika kot učenega jezika protipostavna. Nemščina se naj v naših ljudskih šolah poučuje kot predmet, in naj se ji odkaže toliko ur, da se bo smoter mogel doseči.

Drugi del referata „Kako se naj uredi nemški pouk na slov. šolah“ se je moral zaradi pozne ure preložiti na prihodnje zborovanje začetkom junija pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Želimo, da bi tudi druga spodnještajerska učit. društva premotrivala to izredno važno vprašanje.

Po zborovanju se je vršil v prostorih g. Mlinariča mnogobrojno obiskan koncert, ki ga je priredila šentlenartska narodna godba — plod učiteljskega dela. Akoravno šele kratko dobo obstoječa, je vendar sijajno rešila svoj obširni in močni vzpored, nudeč nam s preciznim prednašanjem posameznih točk izreden užitek. — Na zopetno polnoštevilno snidenje!

Slovensko učit. društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 4. maja t. l. v Mariboru. Vkljub neugodnemu vremenu se nas je vendarle zbralo 31. Tov. predsednik pozdravi novega uda, tov. Friderika Lečnika iz Sv. Lovrenca nad Mariborom, in naznani, da je pismeno čestitil tov. Čočuk njegovemu imenovanju za nadučitelja v Jarenini. Prešli smo potem na dnevni red. Dopisi: 1. „Zveza“ zahteva društveni izkaz. 2. Seja „Zvezinega odbora“ dne 7. maja 1911. Pogovarjali smo se

o točkah dnevnega reda. Z veliko pozornostjo smo poslušali poročilo tov. predsednika o enaki za uravnavo uč. plač. Nato je bil razgovor o volitvah za poslance za dežel. konf. zastopnika v okr. šol. svet in v stalni konf. odbor. Kot delegata za „Zavezino“ skupščino sta se javila tov. Vodenik Martin in Vodenik Ida. Sklep z dne 2. marca t. l. o izjavi priznanja župniku Šeguli se je izvršil na ta način, da je to storila „Zveza“ v imenu vsega učitelstva.

Tovariši in tovarišice mariborskega okraja, pridite 28. junija točno ob 8. uri k okr. učiteljski konferenci!

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. maja t. l. v Gorici v dvorani „Trgovskega doma“ ob precej veliki udeležbi. Predsednik tov. Ign. Križman pozdravi navzoče učitelstvo in druge prijatelje učitelstva, osobito pa gospoda predavatelja profesorja Ferdinanda Seidla, tovariše iz drugih okrajev ter mladi naraščaj, ki zapusti v kratkem času učiteljske, želeč mu obilo sreče pri maturi. Priporoča jim, naj se oklenejo takoj učiteljskih organizacij, kjer dobe izpodbudo za težavni stan.

G. dr. Tomišek, ravnatelj c. kr. višje gimnazije v Gorici, se je pismeno opravičil, ker se ni mogel odzvati vabilu zaradi zadržke ter pozdravlja z iskrenimi besedami vse zborovalce. Dalje se prečita dopis c. kr. okrajnega šolskega sveta, v katerem naznanja, da sta sklenila soglasno ožji in pomnoženi c. kr. okr. šolski svet v svojih sejah dne 30. in 31. aprila t. l. na društveno vlogo z dne 26. februarja t. l. glede stavljenih resolucij tovariša Jak. Rojca priporočiti jo na kompetentnih mestih:

a) prirejanje kmetijskih tečajev za učitelje na način, kakor se je to zgodilo l. 1910, na obeh oddelkih kmetijske šole v Gorici.

b) Snovanje kmetijsko-nadaljevalnih šol za ljudski šoli odraslo mladino po vzoru obrtno-nadaljevalnih šol.

c) Izvežbanje vsaj enega učitelja v za to določenem daljšem tečaju, da bi bil sposoben predavati o didaktično-pedagoški tvorini pri kmetijskih tečajih za učitelje.

C. kr. okrajni šolski svet je načeloma tudi pripravljen prispevati k stroškom za snovanje in vzdrževanje kmetijsko-nadaljevalnih šol v okraju v enaki meri kakor že podpira obrtno-nadaljevalne šole.

Vsebinsko društvene vloge ter sklepi okrajnega šolskega sveta je ta z vsemi potrebnimi pojasnili priobčil c. kr. deželni šol. svet in deželni odboru s prošnjo naj blagovolita zadevo na pristojnih mestih priporočiti in pospešiti.

Učiteljski zbor je z veseljem vzel to rešitev c. kr. okrajnega šolskega sveta v znanje ter mu je izrekel najsrdačnejšo zahvalo.

Ko se odobri zapisnik zadnjega zborovanja, se je prešlo k predavanju g. profesorja Ferdinanda Seidla: „Kateri namen ima cvetje v življenju rastline“.

Predavanje gosp. profesorja je bilo znano, toda jako umljivo in jasno. Predložil je učitelstvu svatbo rastlin na raznih slikah in cvetih, kako velikega pomena so ravno čebele in druge žuželke za razvoj rastlinstva, ki prenašajo cvetni prah z ene rastline na drugo ter s tem omogočajo njih oprasenje, križanje in oplojenje. Videlo se je, da so stale predpriprave za to res interesantno predavanje g. profesorja mnogo truda in dela, posebno slike, ki jih je g. profesor sam izvršil s tem pripomočkom, da so zborovalci lažje umeli predavanje. Zato je pa učitelstvo g. predavatelju jako hvaležno za njegov trud in naklonjenost napram učitelstvu.

Ko se tov. predsednik v toplih besedah zahvali g. profesorju za strokovno predavanje, želeč, naj ostane tudi v bodoče naklonjen učitelstvu in naj bi ga še večkrat počastil s kakim zanimivim predavanjem, se je peeslo k volitvi delegatov k Zavezini zborovanju v Trstu. Voljeni so bili: gospi Anica Jugova in Rozi Bajtova, tovariši Rudolf Žnidarčič, E. Praprotnik, V. Doljak in V. Gregorič.

Srednješolski vestnik.

**** Aprobirana šolska knjiga.** Ministrstvo za bogoslovje in nauk je z odlokom z dne 9. t. m., št. 19327, potrdilo knjigo: Dr. Pipenbacher, Latinska vadnica za II. razred gimnazij s slovenskim učenim jezikom. Cena K 3. Knjiga izide v kratkem v založbi L. Schwentnerja.

**** Statistika deklinskih licejev.** Ta najnovejša panoga srednjih šol se je že močno udomatila. Vsega skupaj je v Avstriji 58 deklinskih licejev. Na Niže Avstrijskem z Dunaja vred jih je 15, na Primorskem so 3, na Češkem 10, v Galiciji 13, na Moravskem 5, v Bukovini 4, na Tirolskem 2, po drugih kraljevčinah po eden. Država sama ne vzdržuje nobenega liceja; po večini skrbje za te šole obhaja (13), društva in družbe (21), zasniki (14), kongregacije imajo v svoji oskrbi 9 licejev. Deželni licej ima mesto Pulj. — Dolej je že izposlovalo 40 let zavodov, da smejo izdajati državno-veljavna zrelostna izpovedala. — Največje število učenk ima licej, ki ga vzdržuje nemški Schulverein za uradniške hčere na Dunaju v VIII. okraju in sicer 572; mestna občina v Černovicah oskrbuje licej, ki

ima 542 gojenk; v IV. okraju na Dunaju vzdržuje licej neko žensko društvo in ima 340 dijakinj.

**** Pouk slovenščine in talijanščine na tržaških srednjih šolah.** Iz dobro poučenega vira poročajo, da ob prihodnjem šolskega leta v Trstu toliko na gimnaziji kolikor na vsej realni slovenščina za Slovence in italijanščina za Italijane obligaten predmet. S tem bo vendar enkrat ustrezno naši želji. Veliko zlo je bilo doslej toliko za našo stvar kolikor za dotične dijake dejstvo, da se mnogi njih niso učili slovenščine z izgovorom, da itak doma govorijo slovenski. Posledica temu je bila, da so absolvirali srednje šole, ne da bi se znali v slovenščini pravilno izražati. In to jim je bilo škodo v poznejšem praktičnem življenju.

Politiški pregled.

*** Kdaj bo sklican novi državni zbor?** „Vaterland“ poroča, da se na podlagi sedanjih dispozicij sestane novi državni zbor dne 12. julija na kratko, tri tedne trajajoče zasedanje, v katerem se konstituirajo, sprejme adreso na prestolni govor in izvoli delegacije. Na to se skliče deželne zbornice in delegacije. V oktobru se potem zopet sestane državni zbor.

*** Bivši vojni minister general Pietreich o reformah brambornih zakonov.** Bivši vojni minister baron Pietreich je izdal brošuro, v kateri pojasnjuje stališče, ki ga je kakor vojni minister zavzemal naproti madžarskim zahtevam. On pravi da na podlagi koncesij, ki so bile dovoljene Madžarom, ne bo trpela vojna institucija. Tudi v izpolnitvi opravičenih zahtev narodnosti glede odnosa in polkovnega jezika general Pietreich ne vidi nikake nevarnosti za skupno armado. — To velja za izjavo bivšega vojnega ministra, naj bi si dobro zapomnili naši bodoči poslanci, ker utegne še prav služiti!

*** Rekrutni kontingent za 1911.** Seesarskim ukazom je po § 14. državnega temeljnega zakona določen rekrutni kontingent za armado in vojno mornarico za leto 1911. na 103.100 mož, od teh 59.024 za kraljevstvo in dežele, zastopane v državnem zboru, rekrutni kontingent za vojaško brambo na 19.240, razen rekrutov Tirolske in Predaleške.

*** Ženska volilna pravica na Angleskem.** V spodnji zbornici sta predlagala poslanca Kent in Gouldie, da naj preide zbornica k drugemu čitanju načrta, ki se tiče razširjenja volilne pravice na vse ženske, ki vodijo samostalno gospodarstvo. — Po tem načrtu bi en milijon žensk dobilo volilno pravico. Ta predlog je bil sprejet z 255 proti 88 glasom: boje se pa, da kralj tega načrta ne potrdi.

*** Češki krščanski socialisti proti klerikalcem.** Dne 7. t. m. so priobčile češke stranke svoje volilne oklice. Splošno začetje je zbudil volilni oklic češke krščansko-socialne stranke, ki naznanja, da bo postavila svoje kandidate v vseh čeških volilnih okrajih in tudi v onih, kjer kandidirajo češki klerikali. Zaradi tega se smatra, da je spor med češkimi krščanskimi socialisti in češkimi klerikalci dosegel sedaj svoj vrhunec in da je med tema dvema strankama kak kompromis popolnoma izključen.

*** Novi samostanski zakon v Španiji.** Danes 9. t. m. je bil predložen državni zbornici novi zakon o samostanskih redovih. Ta zakon vsebuje določbe, po katerih se omejuje število samostanov na Španskem. Vsi samostani, ki so dosedaj izvrševali kako obrt ali trgovino, se enostavno razpuste.

Učiteljski konvikt.

Dar. P. n. gospod Luka Svetec, c. kr. notar v Litiji, goreč in navdušen zagovornik trpečega učitelstva, je z ozirom na to, ker se učitelstvo tako junaško bori v „Učit. Tov.“ proti krivicam, ki jih provzročajo klerikali naprednemu učitelstvu, daroval za učiteljski konvikt 20 K. Vrlemu rodoljubu in učiteljskemu prijatelju izrekamo za darilo in pa za simpatije, ki jih goji do učiteljskega stanu, najtoplejšo zahvalo.

Letnina za l. 1911. so plačali ti-le p. n. tovariši in tovarišice: Josip Gorišek iz Doblič pri Črnomlju; Anton Marčelja iz Hrušice pri Podgradu; učitelstvo v Hotedršici (4 K); Franica in Ivan Bezeljak iz St. Vida nad Čerknico; Janko Golob iz Bake; Poldi in Stefan Tomšič iz Ribnice; Al. Gorjup iz Gabrij pri Štanjelu (1 K); Adolf Peršič iz Voglarjev pri Gorici. Hvala!

Slovenska šolska Matica.

Spominski list Slovenske šolske Matice.

Šolska Matica je izdala „Spominski list“ za dečo, izstopajočo iz šole.

Sredi lista čitamo troje besedilo:

1. Zupančičeve verzice:

Pojdi, moj sinko, na pot,
na življenjsko pot —
švaj, moj sinko, se zmoti,
življenjska pot —

2. Vodnikov verz: Slovenec, troja zemlja

je zdrava!

3. Pesmica „Na pot v življenje“. (J. S.)
Po nazoru jedrovitih besed Zupančičevih, ki stoje na čelu, je umetniška o prema tega „Spominskega lista“, ki jo je izvršil slovenski umetnik prof. Saša Šantel v Pazinu (njegova originalna litografija).

Na d besedilom nam umetnik v 3 slikah prikazuje življenjsko pot, t. j. blagoslov dela: veselo, čvrsto gre deček iz šole (1. slika); trdo se upira m ož ob plug (2. slika); pred svojo hišo sedi starček, dovršivši nalogo svojo (3. slika).

Pod besedilom in ob njem je prikaz „življenjske m o t“. Vijeta se ob tekoči navzdol dva zmaja, eden z odprtim, drugi z zaprtim žrelom. Zakaj iz globine človeške narave prete srec in umu težke nevarnosti, zmaji vsakojah izkušnjav in lenobe.

Človeška duša nima miru; zmaji se gibljejo v njej, zdaj eden, zdaj drugi. Pa zaman bo njih polzkus, če te krepi izobrazba, ki ti jo je dala šola.

Tako se krijeta na „Spominskem listu“ beseda in podoba.

Metuljčka, naslikana tik ob Zupančičevih verzih, krasita list, kakor pravi pisani metulji, ljubljenci otrok, travnik in livada.

Dr. Fr. Flešič.

Učiteljski vestnik.

Solske reforme.

V novejših časih mnogo razpravljajo o šolskih reformah z različnih stališč, in nazori in tudi načrti za popolno preuredbo vseh šol so bili že izdani od različnih strokovnjakov. Vsem tem teoretičnim preuderkom je sponatano sledila praksa, dasi skoro nevidno, vendar dovolj jasno za kritičnega opazovalca.

Te male „reforme“ ali „preuredbe“ pa so marsikomu čudne in neumljive, pač zato, ker so le deli končne reforme in kot taki nimajo še absolutne vrednosti, ki jih čaka tedaj, ko bodo spojene v harmonično celoto še z ostalimi reformami, ki pridejo z njimi.

Zato se dijakom tega ali onega zavoda ni treba čuditi, ako se jim pod pritiskom te ali one „reforme“ prepove nositi čepice ali se družiti z starejšimi tovariši, ampak naj vse to kritično presodijo in izkušajo spraviti v kak zistem, da si bodo zamogli predstavljati bodočo reformirano moderno šolo!

Kranjske vesti.

—r— **Nadomestne volitve za deželni zbor** dne 16. t. m. je zmagal v Ljubljani slovenski napredni kandidat prof. Jos. Reisner. Veselimo se te zmaga, ker je z Reisnerjem dobilo učitelstvo vrlega in odkritosrčnega zagovornika.

—r— **Osebna vest.** Marija Kavčičeva, zač. voditeljica rudniške deklinske šole v Idriji, je postala definitivna in dobila naslov c. kr. ravnateljice. Čestitamo!

—r— **Nadučitelj tovariš Janko Žirovnik** je bil pred par leti iz službenih ozirov premeščen iz St. Vida v Borovnico, kateri so ti službeni oziro, tega mu c. kr. dežel. šol. svet — seveda iz same sramežljivosti! — ni povedal. Tovariš nadučitelj torej še danes uradno ne ve, zakaj je bil premeščen in s tem občutno kaznovan. Zoper to premeščenje se je pritožil na c. kr. ministrstvo. Ker je to pritožbo zavrnilo, se je pritožil še na c. kr. upravno sodišče. A tudi to je pritožbo zavrnilo z odlokom od 22. marca t. l., ker je bil premeščen na enako zistemizirano mesto in torej po zakonu ni oškodovan. Drugi dohodki in udobnosti, ki jih je imel v St. Vidu, so zasebnega značaja in torej po zakonu ne pridejo v poštev. Tako je govorila najvišja c. kr. instanca in s tem je stvar končana. — Vsi pa vemo, da je bil tov. Žirovnik premeščen in s tem oškodovan za več nego 500 K na leto, ker ni hotel biti poslušnega sluga klerikalnega župana in župnika. Kar 500 K na leto odjediti sramotno plačanu učitelju, to je vnebojijot greh, ki ga imata na vesti dva presita človeka — šentviški župan Belec in župnik Zabret — in bosta zanj trdi odgovor dajala — ako nas vera prav uči. — Tako plačilo dobi v postenem delu osiveli učitelj, ako ostane z načajem m ož! To si moramo učitelji dobro zapomniti in ljudstvo pri vsaki priliki opozarjati, da tisti niso njegovi prijatelji, ki zistematično čez učitelje zabavljajo in jih nizkotno preganjajo, ker s tem odganjajo dobre moči iz učiteljskega stanu!

—r— **Kranjski delirij!** „Edinost“ piše: Po zadnjih občinskih volitvah je napadel S. L. S. pravi delirij. Sovražstvo proti političnim drugomisljenikom kaže že na steklost. Krščansko-socialna korespondenca „Austria“ je poročala te dni, da so klerikali sklenili, da v bodoče ne sme biti rešeno nobeno vprašanje — naj bo narodno ali gospodarsko — v sporazumu z liberalno stranko, temveč vedno le proti njej! Njihovim poslancem je bilo zagroženo z izključenjem, ako bi kdo od njih interveniral v prospeh kakega liberalnega posameznika ali korporacije. Proti katerisibidi akciji, pri kateri bi bili udeleženi naprednjaki, naj si bo ta že gospodarska, kulturna ali narodna, dase imavoditi najostrejši boj... Tako korespondenca „Austria“. Ne vemo sicer, da li vse to odgovarja resnici;

vendar sodeč po najnovejših dogodkih, je jako verjetno, da so slovenski klerikali sklenili kaj takega. Zdi se, da so ti ljudje že popolnoma izgubili vsak kriterij in so si postavili za glavni smoter, da uničijo vse, kar ne piha v njihov rog, četudi bi imelo priti v ljubljanski občinski svet še sedem Nemcev! Kdo bo imel od tega korist? To pokaže bodočnost!

—r— Razpisane učiteljske službe.

1. Na enorazrednici v Kuželju služba učitelja-voditelja. Rok do 8. junija. Okr. šolski svet Kočevje. 2. Služba učiteljice na dvorazrednici v Banji Loki. Rok do 8. junija t. l. Okrajni šolski svet Kočevje. 3. Na trirazredni meščanski šoli v Postojni eno učno mesto za jezikovne predmete, drugo za prirodznanstvo. Plača 1400 K ter pravica šestkratne desetodstotne starostne doklade. Prošnjam morajo še ne definitivne moči priložiti zdravniško izpovedalo. Rok do 23. maja t. l. Okr. šolski svet Postojna. 4. Na dvorazrednici v Premu služba nadučitelja. Rok do 3. junija t. l. Okr. šolski svet Postojna. 5. V Starem trgu pri Ložu eno učno mesto na ondodni štirirazrednici, dalje po eno učno mesto za moške prosilce na šolah v Babnem polju, pri Sv. Duhu, na Ledinah in v Medvodjem brdu; eno učno mesto za ženske v Črnuem vrhu pri Idriji. Rok do 25. maja tega leta. Okr. šolski svet Logatec. Provrozrični prosilci morajo priložiti prošnjam zdravniško izpovedalo. 6. Dalje so še v postojnskem okraju razpisane sledeče službe: V Vrbovcu služba nadučitelja na ondodni dvorazrednici ter voditeljske službe v St. Mihaelu, v Paliji, v Podgradi, v Podstenju, v Razdrtem, na Slapu in v Šembiljah. Rok do 23. maja t. l.

—r— **Zvezo kranjskih kmetovalcev** sicer šele snujejo in pravila še niso potrjena, a klerikali so vendar že zavpili strahu. Vsaka beseda, ki so jo zapisali proti „Zvezi kranjskih kmetovalcev“, priča, kako se klerikali boje. Bistvo klerikalnega zabavljanja je, da imajo kmetovalci že itak dovolj organizacij. Res, mnogo je organizacij, ki imajo namen, držati kmetstvo ljudstvo v sužnosti klerikalcev, a nobene, ki naj dela za koristi kmetijskega stanu. Mnogo je organizacij, v katerih duhovnik ukazuje, kmet pa mora molčati in plačevati, a nobene ni, v katere bi kmet sam odločeval. „Slovenec“ se je v svoji lažnivosti povspel do trditve, da se liberalci upirajo temu, da bi bila „Kmetijska družba“ organizacija kmetovalcev. Resnica pa je, da duhovniki ne čujejo „Kmetijske družbe“ prepustiti kmetovalcem in so svoj čas liberalci v deželnem zboru predlagali, naj bodo pri „Kmetijski družbi“ sami kmetovalci in ne drugi stanovi, ne advokati, pa tudi ne duhovniki, takrat so klerikali tulili, kakor bi jih s svedrom drl in in uprizorili velikansko gonjo, češ, duhovniki morajo biti tudi pri „Kmetijski družbi“ jero bi kmetovalcev. In za to gre klerikalcem vedno in povsod: duhovnik mora biti gospodar in mora kmeta povsod in vedno imeti v rokah. „Zveza kranjskih kmetovalcev“ pa hoče imeti nekaj drugega, da naj bo kmetovalec sam svoj gospodar, da naj ne bo pod jero bostvom duhovnikov, marveč naj stoji na lastnih nogah in to klerikalcem seveda ni všeč in zato lažejo in zabavljajo po svoji stari navadi. Pa jim ne bo nič pomagalo. Klerikalizem je na Kranjskem že prekačil svoj višek in gre nizdol.

Štajerske vesti.

—r— **Slovenski uradni jezik.** Iz Hrastnika nam poročajo: Tukajnji krajni šolski svet je v zadnji svoji seji na predlog župnika Vasilavka soglasno sklenil uradovati le v slovenskem jeziku. Prav tako!

Goriške vesti.

—g— **Ustni zrelostni izpiti** na goriški gimnaziji in realni prično dne 6. julija t. l.

—g— **Iz Bat** prihaja to-le vprašanje: „Vprašamo okrajni šolski svet, kaj misli z našim prelubeznivim Rustjo, ki je še vedno na dopustu? Kot učitelj je bolan, kot klerikalni agitator pa bo sedaj popolnoma zdrav. Siti in naveličali smo se ga. Šolski svet naj vendar že kaj stori, da se ga iznebimo. Koliko zdržab in sovrastva je zasedal po občini.“

—g— **Trgovska šola v Gorici** je dobila pravico javnosti. Sedaj spada ta šola med one trgovske šole, katerih odnosna izpovedala popolnoma nadomestujejo izkaz o prebiti vajeniški dobi v kaki trgovski obrti.

—g— **S Tolminskega** nam pišejo: Dne 30. junija se vrši v Tolminu okrajna učiteljska konferenca z dnevnim redom: 1. Otvoritev. 2. Imenovanje predsednikovega namestnika in dveh zapisničarjev. 3. Predsednikovo poročilo o stanju ljudskega šolstva. 4. Podrobni učni načrt za zgodovino za vse kategorije ljudskega šolstva tolminskega okraja, ki ga ima sestaviti vsaka šola in ga poslati do 31. maja glavnemu poročevalcu. 5. Razgovor o novem šolskem in učnem redu in tozadnjih pojasnilih deželnega in okrajnega šolskega sveta. 6. Poročilo o okrajni učiteljski knjižnici. 7. Vloitev stalnega konferenčnega, knjižničnega odseka in pregledovalcev računov. 8. Predlogi. — Naj opo-

Raznoterosti.

× **Koliko bi stala pot na luno?**
Neki Američan je izračunal, koliko bi stal vozni listek, ko bi vodila železnica na luno. Po tarifni ameriški železnice bi stal tak vozni listek v tretjem razredu 930.000 dolarjev, t. j. približno 4.600.000 K. Po tarifu nemških železnic bi stala taka vožnja 5 milijonov mark. Koliko bi pa trajala vožnja? Če vzamemo, da napravi vlak 60 kilometrov na uro, bi dospeli na luno v 2.500.000 urah, ozir. v 104.166 dneh ali 285 letih!

× **Prodajalec deklet.** V Bukarešti je prišla policija na sled prodajalcem deklic, ki so raztezali svoje delovanje po vsi Romuniji. Privabljali so mlade deklice v Bukarešto pod pretvezo, da vstopijo v neko podjetje kot šansonetke. Takoj pa, ko so prišle deklice, so jih prodali v razne tolerančne hiše. Prodajalci so imeli tudi zveze z učitelji plesa, ki so jim prodajali blago. Zaradi tega je dala policijska prefektura zapreti vse plesne šole v Bukarešti. Do sedaj so zaprli 12 prodajalcev deklic.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1048. Kranjsko. 1-1

V črnomaljskem šolskem okraju se razpisujejo v stalno oziroma začasno nameščenje naslednja učna mesta:

1. nadučiteljska služba na dvorazrednici v Starem trgu;
2. služba učitelja voditelja na enorazrednicah v Adlešicah, Božakovem, Dobličah in Preloki;
3. po eno učno mesto na šolah v Suhorju in Strekljencu.

Pravilno opremljene prošnje za katero teh učnih mest, naj se službenim potom semkaj vlagajo do 18. junija t. l.

Pri nameščenju učnih mest na šolah v Starem trgu, Dobličah, Preloki, Suhorju in Strekljencu se bodo upoštevali le prošnje oziroma prošilke za stalno nameščenje.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 16. maja 1911.

Št. 1091. 1-1

Na štirirazredni cesar Fran Josipa I. ljudski šoli v Dolenji vasi vasi pri Ribnici razpisuje se v stalno nameščenje eno učno mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Banjaloki razpisuje se v stalno nameščenje drugo učno mesto z zakonitimi prejemki.

Prošilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuoradno predložijo do 12. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 5. maja 1911.

Zahvala.

Za vse dokaze tolažilnega sočutja, ki so nam došli ob času boleznin in smrti gospoda

Karla Perkota,

bivšega nadučitelja v Mirni peč, kakor tudi za častno spremstvo nepozabnega k zadnjemu počitku izrekamo tem potom najtoplejšo zahvalo.

Posebe se še zahvaljujemo g. okr. šol. nadzorniku J. Turku za genljiv nagrobni govor, za ta slučaj sestavljenemu pevskega zboru in vsem gg. učiteljem in učiteljicam, ki so mu v tako obilnem številu izkazali poslednjo čast.

V Ambrusu, 17. maja 1911.

Zalujoči ostali.

Obvestilo!

Ravnokar je prispelo 500 kamgarn modnih oblek za gospode od K 10— naprej.

Dober nakup brez konkurence.

Damska konfekcija

kakor krila in bluže po priznanih nizkih cenah.

„Aglesko skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg 5.

Naznanilo.

Slav. občinstvu se usojava v ljudno naznaniti, da sva prevzela staroznano

gostilno pri g. Jos. Kozaku

po domače pri „Štrajzeljnu“,

Poljanska cesta št. 21

ter se bodeva potrudila vsestransko kar najboljše postreči. Točila bodeva najboljše pristna dolenjska vina, belo, rdeče iz Gadove peči, pristen istrijski in kraški teran. Na razpolago vedno gorka in mrzla kuhinja.

S poštovanjem

Ivan in Marija Perhavec.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Advokat

dr. Janko Žirovnik

je otvoril z 8. majem t. l.

svojo lastno pisarno

v Ljubljani,

Šelenburgova ulica št. 7,

II. nadstropje.

(Nasproti glavne pošte; hotel pri Maliču.)

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji,
kolesa in
pisalni stroji.

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela

priporoča

Milena Kiferle

učiteljica ženskih ročnih del v Ljubljani,

Dolenjska cesta 21.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo

stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalne poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Iv. Bonač

v Ljubljani

priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebin, kartonažno tovarno, knjigovoznico.

Najugodnejši češki nakupni vir.

Spomlad-poletje 1911.

V. J. Havliček a bratr
Kopelji, Poděbrady (Češko)

slavnoznani izvozni dom, pošilja franko

novi zbirke vzorcev modnega blaga, cefirov in sukna

opreme za neveste, Havličkove tkanine, damasta, brisalk, robecev, garnitur itd. Vzorcev franko.

spomladanskih in letnih novosti 1911

1 zavoj 40 metrov pralnih ostankov praktično združenih za 18 K franko dostavljen. Od teh ne pošljemo vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličkova tkanina 1 kos 18 m za 12 K, boljše vrste 23 m za 16 K. Specialiteta: Po-bradska kopališka tkanina 23 m za 22 K 40 v.

Založeno l. 1887.

XXV. letnik.

Pišite po vzorce!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtak od 1/2. — 1/3. ure popoldne in vsako soboto od 5. — 1/2. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 886.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna. Sprejem hranilnih vlog po 5%, oddaja posojil na osebnih kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako volja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišče in knjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo. Prošnje za posojila brezplačno proti vplačljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za dopolniljeve rešitve.

Vsa 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	B	C	D	E	F	G	H
12 mesečnih rokih, in sicer 11 rokov	12 rokov	12 rokov	12 rokov	12 rokov	12 rokov	12 rokov	12 rokov
18	24	30	36	42	48	54	60
17	23	29	35	41	47	53	59
6	12	18	24	30	36	42	48
3	6	9	12	15	18	21	24
1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8

Zadružni lokal je v Ljubljani,

Františkanska ulica številka 8, v poslopiju Učiteljske tiskarne I. nadst.

Učiteljska tiskarna priporoča sledeče knjige:

- Učne načrte za Kranjsko za eno- in K dvorazrednice po —50
- od tri- do osemrazrednice po —60
- Načela za obliki načrt ponavljalne šole —25
- Cesarska pesem, četrtozglasna . . . —14
- Brunet, Telovadba, najnovejša izdaja 4—
- Adamič, Slava cesarju Francu Jožetu I. 4—
- Besedilo k Adamičevi spovedi . . . —10
- Štupar, O prvinah in spojinah . . . 1-50
- Dr. E. Eretl, Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe . . . —20
- Izvršilni predpis k dok. šol. in uč. redu 1-20
- Učit. pokojninski zakon za Kranjsko —20

Mladinski spisi:

- A. Rapč: Mladini I. 1—
- J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Juljka I. 1—
- E. Gangl: Zbrani spisi za mladino I. 1—
- A. Rapč: Dane 1—

Telefon št. 113.

Poštna hranilnica št. 76.307.

Učiteljska tiskarna

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Ljubljana, Františkanska ulica številka 8.

priporoča sl. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge

Ceniki se pošiljajo zastoni in franko. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvrši točno, okusno in po solidnih cenah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Učiteljska tiskarna priporoča sl. šol. vodstvom in gg. učiteljem razun vseh najnovejših tiskovin za ljudske in meščanske šole posebno:

Razne napise na lepenki. Vse vrste poštne tiskovine za šolsko uporabo. Vse uradne in vse knjigovodstvene tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole, prirejene po strok. učit. g. H. Podkrajšku. Vse tiskovine za otroške vrste. Razne mape za uradne spise, za šol. maticice iz posameznih listov, za zbirke normaliz. itd. Spominske liste za dečke in deklice, izdane od Slovenske šolske maticice. Podkladke, ovojni papir, pivnik, pi-semiski papir za šolsko uporabo.